

bron: <http://doks.khleuven.be/>

met toestemming tot publicatie van de auteurs:

Charlotte Leys

10:05am May 16

Beste,

Na Overleg met mijn Partner Hanne Stroobants hebben wij besloten dat jullie ons eindwerk mogen publiceren. Het is voor ons een hele eer om het op jullie site te plaatsen en we kunnen alleen maar de leerkrachten en leerkrachten in spe daarmee helpen.

Sportieve groeten

Leys Charlotte

Volleybal: The Movie.

**Beeldmateriaal verwerken in Dartfish
ter ondersteuning van de lessen
volleybal.**

.....

Charlotte Leys & Hanne Stroobants

Bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs

2009 – 2010

Samenvatting

Volleybal: The Movie

Beeldmateriaal verwerken in Dartfish ter ondersteuning van de lessen volleybal.

Auteurs:	Charlotte Leys Hanne Stroobants
Promotor:	Karen Nackom
Onderwijsvakken:	Lichamelijke opvoeding - Bewegingsrecreatie Lichamelijke opvoeding - Technologische opvoeding
Academiejaar:	2009 - 2010

Binnen ons eindwerk verwerken wij beeldmateriaal voor de lessen volleybal door gebruik te maken van Dartfish. Om de lessen op een optimaal niveau te geven, is vernieuwing nodig. Dartfish geeft de mogelijkheid om tekst toe te voegen aan beeldmateriaal. Deze nieuwe technologie willen wij overbrengen naar de klas. Door het gebruik van beelden, geeft men een extra dimensie aan het lesgeven. Beelden zeggen nu eenmaal veel meer dan woorden. Al het verwerkt beeldmateriaal is verzameld op een cd-rom, deze vormt het eindproduct van ons eindwerk.

In het eerste deel van dit eindwerk bespreken we ons proces. We bundelen onze ervaringen in enkele aandachtspunten rond beeldmateriaal en het werken met Dartfish. Zo willen we andere mensen een leidraad geven. Het tweede deel gaat over het gebruik van ons eindproduct. Deze cd-rom bevat beeldmateriaal ter ondersteuning voor de studenten van de lerarenopleiding Lichamelijke Opvoeding. Zij zullen dit op Toledo kunnen raadplegen. We willen het gebruik echter niet beperken tot onze school, maar openstellen naar andere doelgroepen. Door studenten en leerkrachten beter te onderwijzen en ondersteunen in de sport volleybal, hopen we dat dit een positieve invloed heeft op het lesgeven.

We wensen je veel plezier tijdens het bekijken van onze cd-rom!

Woord vooraf

Dit eindwerk heeft bloed, zweet en tranen gekost, maar we hebben er steeds met veel plezier aan gewerkt. We zouden niet tot dit resultaat gekomen zijn zonder de hulp van enkele personen.

In de eerste plaats willen wij Mevrouw Nackom bedanken. Dankzij haar zijn wij in aanraking gekomen met Dartfish. Zij gaf ons het vertrouwen om met deze nieuwe technologie te werken. Hierdoor hebben wij ons kunnen verdiepen in dit onderwerp. Zij begeleidde deze leerweg met het nodige enthousiasme, vakkennis en positieve feedback.

Om aan voldoende beeldmateriaal te geraken, zijn we gaan filmen tijdens de lessen volleybal van het eerste en het tweede jaar Lichamelijke Opvoeding. We willen hierbij onze dank betuigen aan Mevrouw Crijns en Mevrouw Nackom, omdat we hun lessen mochten verstoren. We willen ook de leerlingen bedanken, omdat zij hun beste volleybaltechnieken lieten vastleggen op film. Het was een fijne samenwerking.

Om beeldmateriaal van hoger niveau te verzamelen, hebben we samengewerkt met de volleybalclub Asterix-Kieldrecht. De scout (Nico De Clercq) willen we bedanken voor het filmen van de wedstrijden en voor het plaatsen van deze bestanden op een cd-rom. Verder ook een woord van dank aan de hele ploeg voor de medewerking. Specifiek denken we aan Sarah Smits, Freya Aelbrecht, Yana De Leeuw, Kim Wittevronghel, Griet Van Vaerenberg, Lies Eykens en Anja Van Damme. Deze gemotiveerde volleybalsters gaven hun vrije tijd op, zodat wij de opstellingen met 'vier tegen vier' konden filmen.

Dit eindwerk draaide niet enkel rond volleybal, maar ook ICT speelde hierin een belangrijke rol. Wanneer we hiermee problemen hadden, konden we telkens terecht bij drie personen. Bedankt Jelle De Witte, Pieter Van der Meulen en Herman Stroobants.

Als laatste in de rij, een welgemene dank u wel aan onze ouders, familie, vrienden en medestudenten. Ieder van hen heeft zijn steentje bijgedragen tot het realiseren van dit eindwerk. Dit was een mooie afsluiter van drie vermoeiende, maar prachtige jaren op de KHLeuven.

BEDANKT HIERVOOR!

Charlotte Leys en Hanne Stroobants

Inhoudsopgave

TITELBLAD	2
SAMENVATTING	3
WOORD VOORAF	4
INHOUDSOPGAVE.....	5
INLEIDING	6
KERN	7
1 DOELEN.....	7
2 UITWERKING.....	9
2.1 <i>Aandachtspunten</i>	9
2.1.1 Aandachtspunten in verband met beeldmateriaal.	9
2.1.2 Aandachtspunten voor het verwerken in Dartfish.....	10
2.2 <i>Beeldmateriaal: Volleybal</i>	11
2.2.1 Techniek	12
2.2.2 Tactiek.....	12
2.2.3 Foutenanalyse	13
2.2.4 Opstellingen: 'vier tegen vier'	14
2.2.5 Scheidsrechtetekens	15
3 EINDRESULTAAT	15
3.1 <i>Cd-rom</i>	15
3.2 <i>Gebruik van de Cd-rom</i>	17
3.2.1 Specifiek gebruik van het programma Dartfish	17
3.2.2 Bekijken van de mediaboeken	25
3.2.3 Gebruik van de cd-rom in de KHLeuven.....	27
3.2.4 Gebruik van de cd-rom in het secundair onderwijs.....	29
3.2.5 Andere doeleinden	34
BESLUIT	35
LITERATUURLIJST	36
BIJLAGEN	38
BIJLAGE 1: INHOUD: TECHNIEK VOLLEYBAL.....	38
BIJLAGE 2: INHOUD TACTIEK VOLLEYBAL	39
BIJLAGE 3: INHOUD FOUTENANALYSE VOLLEYBAL	40
BIJLAGE 4: OPSTELLINGEN: 'VIER TEGEN VIER'	41
BIJLAGE 5: SCHEIDSRECHTERTEKENS	57
BIJLAGE 6: AFSPRAKEN ROND TEKENINGEN DARTFISH.....	64
BIJLAGE 7: DOWNLOADEN DARTVIEWER.....	65
BIJLAGE 8: CD-ROM	67

Inleiding

Ons eindwerk bestaat uit het verzamelen van beeldmateriaal over volleybal. Dit onderwerp ligt ons nauw aan het hart, omdat we beide actief zijn in deze sport. Door het samenbrengen van onze individuele kwaliteiten kwamen wij tot een mooi eindproduct: een cd-rom vol degelijk beeldmateriaal verwerkt in Dartfish. Dartfish is een programma waarin je aandachtspunten bij videomateriaal kan toevoegen aan de hand van tekst en tekeningen.

Toen wij met mevrouw Nackom rond de tafel zaten, vroeg zij of we een eindwerk met Dartfish wilden maken. Dit programma was ons onbekend, maar we wilden deze uitdaging zeker aangaan. De opdracht was om beeldmateriaal te verzamelen en te verwerken, dat nadien kan gebruikt worden binnen de lessen volleybal van de lerarenopleiding aan de KHLLeuven. Het zeer concrete van de opdracht sprak ons aan. Graag hadden we dit project nog breder willen verspreiden. Wij zijn ervan overtuigd dat het een belangrijke waarde kan hebben in het secundair onderwijs. Jammer genoeg was Dartfish niet enkel een onbekend product voor ons, maar ook voor vele leerkrachten binnen verschillende scholen.

Het tot stand komen van ons eindproduct gebeurde in verschillende stappen. In september hebben wij een seminarie van Dartfish gevolgd onder begeleiding van de lector Gers Brent. Hierin leerden we omgaan met Dartfish en zijn verschillende mogelijkheden. De volgende belangrijke stap was het verzamelen van relevant beeldmateriaal. Dit was een tijdrovende opdracht. Voor het zoeken naar vijf minuten bruikbaar beeldmateriaal, moet je bij wijze van spreken twee uur filmen. Wanneer we uiteindelijk tevreden waren met de kwaliteit van het beeldmateriaal, konden we het verwerken in Dartfish. Naast dit verwerkte beeldmateriaal werden ook extra filmbestanden aan het eindresultaat toegevoegd. Het gaat hier om filmbestanden die bruikbaar zijn in verschillende lessen. Dit alles resulteert in één kant-en-klare cd-rom met mooi, afgewerkt beeldmateriaal.

Voor ons is dit eindwerk alvast geslaagd. Maar onze voldoening zou nog groter zijn indien het beeldmateriaal ook effectief wordt gebruikt. Natuurlijk is ons eindproduct niet perfect. Wij hebben nog meer beeldmateriaal verzameld, dat niet verwerkt is of op de cd-rom staat. Aangezien verbeteringen of uitbereidingen kunnen leiden tot een productiever eindresultaat, stelden wij al het verzamelde materiaal ter beschikking van mevrouw Nackom.

Kern

1 Doelen

Binnen ons eindwerk komen er twee belangrijke doelen naar voor. Het eerste doel is het ontwikkelen van een cd-rom met bruikbaar beeldmateriaal voor de lessen volleybal. We hebben beeldmateriaal verzameld en verwerkt in Dartfish. Al dit materiaal is te vinden op bijgevoegde cd-rom, en deze is bruikbaar voor verschillende doelgroepen.

Tijdens het maken van dit praktijkstuk, hebben wij kennis en vaardigheden opgedaan rond het verzamelen en verwerken van beeldmateriaal. Dit brengt ons dan naar het tweede doel, namelijk het doorgeven van deze kennis. Zo willen wij andere helpen een productieve werkwijze te ontwikkelen om hun eigen beeldmateriaal te verwerken, of bespreken we hoe ze ons afgewerkt product kunnen toepassen bij hun doelgroep. Ons schriftelijk eindwerk geeft antwoord op volgende leervragen.

1. Hoe verzamelen we bruikbaar beeldmateriaal?

2. Wat houdt bruikbaar beeldmateriaal in?

→ De antwoorden hierop vindt u in 2.1.1. Aandachtspunten i.v.m. beeldmateriaal.

3. Hoe kunnen we dit beeldmateriaal verwerken in Dartfish?

→ Het volgen van het seminarie is zeker aan te raden.

4. Welke aandachtspunten zijn belangrijk binnen het werken in Dartfish?

→ De antwoorden hierop vindt u in 2.1.2. Aandachtspunten i.v.m. Dartfish.

5. Binnen welke situaties gaan we onze technische en tactische aspecten filmen?

→ De antwoorden hierop vindt u in 2.2.1. Techniek en 2.2.2. Tactiek.

6. Welke personen gebruiken we binnen het filmen van de foutenanalyse?

→ De antwoorden hierop vindt u in 2.2.3. Foutenanalyse.

7. Hoe krijgen we een duidelijk overzicht bij het filmen in de spelsituatie 'vier tegen vier'?

8. Hoe kunnen we dit uitdagend naar de leerlingen overbrengen?

→ De antwoorden hierop vindt u in 2.2.4. Opstellingen: 4 – 4.

9. Hoe brengen we de scheidsrechtstekens in beeld, zonder dit in een gesloten situatie weer te geven?

→ De antwoorden hierop vindt u in 2.2.5. Scheidsrechtstekens.

10. Hoe zien wij het gebruik van de cd-rom binnen de KHLeuven?

→ De antwoorden hierop vindt u in 3.2.1 In de KHLeuven.

11. Hoe zien we het gebruik van de cd-rom binnen het secundair onderwijs?

→ De antwoorden hierop vindt u in 3.2.2 In het secundair onderwijs.

12. Zijn er nog andere uitbreidingsmogelijkheden?

→ De antwoorden hierop vindt u in 3.2.3 Andere mogelijkheden.

13. Hoe brengen wij alles tot een goed einde?

→ Proberen, leren, verbeteren... En vooral de moed niet verliezen!

2 Uitwerking

2.1 Aandachtspunten

2.1.1 Aandachtspunten in verband met beeldmateriaal.

Videofragmenten maken lijkt eenvoudig, maar je steekt er heel wat energie in. Wil je tot een goed resultaat komen, moet je rekening houden met de onderstaande tips.

1. Zorg voor een goede beeldvulling.

Wanneer je iemand filmt, moet je zorgen dat die persoon duidelijk en volledig in beeld is. Zoom je teveel in, dan zal de persoon bij de kleinste beweging buiten beeld vallen. Zoom je daarentegen te weinig in, dan wordt de persoon klein en zie je de aandachtspunten niet. De essentie is dus om op zoek te gaan naar de juiste beeldvulling die een maximale duidelijkheid geeft.

2. Kies de juiste invalshoek bij elke beweging.

Bij ieder fragment moet je ervoor zorgen dat diegene die filmt een loodrechte invalshoek neemt op de persoon die uitvoert. Hierbij kun je dus kiezen tussen linker- of rechterzijaanzicht of kiezen tussen voor- of achteraanzicht.

3. Streef voldoende belichting en een zo scherp mogelijk beeld na.

Tijdens het filmen is het noodzakelijk dat er voldoende lichtinval aanwezig is, anders is het filmmateriaal te donker en daardoor onduidelijk. Lichten aansteken en gebruik maken van een goede camera kunnen hier een oplossing voor zijn. Een tweede valkuil is dat je filmt tegen het licht in. Vermijd dit, want je ziet enkel een wit licht op de achtergrond. Een derde tip die we meegeven is: "Gebruik telkens een statief waar mogelijk." Zo verhinder je schokkend beeldmateriaal.

Het gebruik van degelijke camera's maakt de beeldkwaliteit beter. Dit kan belangrijk zijn wanneer je beeldmateriaal moet bewerken en tonen op vergaderingen, eindwerken, infosessies...

4. Zorg dat er geen storende elementen zichtbaar zijn op de achtergrond.

Als er andere elementen op de achtergrond in beeld komen, kan de focus van de kijker gericht zijn op deze elementen. Dit willen we vermijden, zodat de gefilmde uitvoering de volledige aandacht krijgt.

2.1.2 Aandachtspunten voor het verwerken in Dartfish

1. Duidelijke afspraken maken rond het gebruik van afbeeldingen, kleuren en benamingen.

Bij het verwerken in Dartfish maken wij gebruik van verschillende kleuren, die we volgens vaste afspraken gebruiken. Zo komen de aandachtspunten duidelijker in beeld. Een voorbeeld dat je terug kunt vinden in bijlage¹ is: Een groene cirkel duidt de voorspeler aan. In tweede instantie gebruiken we steeds dezelfde benamingen in elk bestand. Zo worden de gebruikers geconfronteerd met de terminologie van volleybal.

2. Brengen van structuur in de tekst.

Er is geen volwaardige tekstverwerking in Dartfish. Het tekstvak in de werkversie is groter dan deze van het afgewerkt product. Hierdoor krijg je een andere weergave van de tekstopmaak bij je uiteindelijke versie. Deze beperking van Dartfish probeerden we op te lossen door gebruik te maken van hoofdletters, symbolen en lege regels. Verder vermeldden we enkel de belangrijkste aandachtspunten, zodat de gebruikers zich kunnen richten op de essentie.

→ Voorbeeld: Comment bij Mediaboek: Techniek: Aanval

¹ Bijlage 6: Afspraken rond tekeningen Dartfish

2.2 Beeldmateriaal: Volleybal

Het eindproduct waarnaar we hebben toegewerkt, is een cd-rom met beeldmateriaal over volleybal. Dit beeldmateriaal dient in de eerste plaats als hulpmiddel voor de studenten van de lerarenopleiding Lichamelijke Opvoeding. Binnen deze opleiding krijgen de studenten gedurende de eerste twee jaren praktijklessen volleybal. In het eerste jaar² ligt de focus op techniek. Deze wordt verbeterd door gerichte oefeningen, maar de studenten krijgen ook te maken met de verschillende opbouw mogelijkheden binnen de lessen volleybal. In het tweede jaar³ leert men meer techniek toepassen in de verschillende spelsituaties. De studenten leren de verschillende opstellingen voor een wedstrijd situatie 'vier tegen vier'. De scheidsrecht tekens worden ook aangeleerd om deze wedstrijd situaties te begeleiden. Op beide vaardigheden worden zij getoetst.

Met deze informatie als achtergrond kennis, hebben we onze keuze voor beeldmateriaal gemaakt. Via mediaboeken⁴ willen we de leerstof voor de studenten visualiseren. De mediaboeken zijn in 5 grote thema's onderverdeeld: techniek, tactiek, foutenanalyse, opstellingen en de scheidsrecht tekens. De eerste drie thema's zijn vooral gericht op de lessen volleybal van het eerste jaar. De laatste twee richten zich op de inhoud van het tweede jaar volleybal.

Binnen elk thema kan je nagaan hoe we dit hebben aangepakt. Je leest waarom we bepaalde keuzes hebben genomen in verband met opstelling, camerastandpunt en hoe we deze verwerkt hebben tot een mediaboek.

² TOLEDO, *Leerstofoverzicht Volleybal: 1^e jaar*, internet, 2010-05-31, (https://cygnus.cc.kuleuven.be/webapps/portal/frameset.jsp?tab=null&url=/webapps/blackboard/execute/courseMain?course_id=_243670_1)

³ TOLEDO, *Leerstofoverzicht Volleybal: 2^e jaar*, internet, 2010-05-31, (https://cygnus.cc.kuleuven.be/webapps/portal/frameset.jsp?tab=null&url=/webapps/blackboard/execute/courseMain?course_id=_241586_1)

⁴ Mediaboeken = afgewerkt beeldproduct binnen Dartfish.
(In '3.2.2' Bespreken we het gebruik van deze mediaboeken.)

2.2.1 Techniek

Studenten van het eerste jaar krijgen te maken met de technische kant van volleybal. Dit gebeurt meestal door speelse opdrachten, zodat de studenten aanvoelen wat volleybal is. De bedoeling hiervan is dat ze de belangrijkste aandachtspunten van elke techniek kennen. Volgende technieken worden in de les gezien: toetsen, onderhands, bovenhandse – en onderhandse opslag, blokken...⁵

Het belang van deze aandachtspunten is enorm, want de studenten moeten deze kunnen overbrengen naar hun leerlingen. Vanuit de opleiding wordt er voor gekozen de studenten niet enkel te onderrichten in het volleybal spelen, maar hen ook te onderwijzen in het leerkracht-worden. Bij een les volleybal is het belangrijk dat je de voornaamste aandachtspunten kunt benoemen tijdens je demonstraties. Na de lessenreeks volgt hierop een schriftelijk en praktijkexamen.

In ons eindproduct kun je zien dat we meestal het beeldmateriaal in een "gesloten" situatie weergeven. Dit is een bewuste keuze! Hierdoor kunnen leken in de volleybal een duidelijk videofragment bekijken van de techniek. Bij ieder videofragment zijn er drie fasen: balverwachting, balcontact en einde beweging. Hier willen we de focus op enkele aandachtspunten leggen, maar beperken we ons tot de essentie.

2.2.2 Tactiek

Om het spel volleybal te begrijpen, moet je de tactiek ervan kennen. Daarom hebben we de 'twee tegen twee' spelsituaties die de studenten LO in het eerste jaar voorgeschoteld krijgen, gefilmd en uitgewerkt met duidelijke accenten. Studenten moeten tactisch inzicht bezitten om de spelsituaties goed te kunnen spelen.

Voor onze uitwerking van de 'twee tegen twee' spelsituaties hebben we ervoor gekozen om weinig tot geen aandacht te schenken aan de techniek. De aandacht is vooral gericht op de tactiek, zodat er geen verwarring mogelijk is. Zoals al eerder vermeld, probeerden we duidelijkheid te creëren door kleuren te gebruiken.

⁵ Afbeelding uit: **PROF.DR.PHILIPPAERTS**, R, DE SMET, J., GILLIS, T., *Sportspelen I : Volleybal 2^e Bachelor*, Syllabus Universiteit Gent, Gent, 2006, 68 pagina's.

Om het de gebruiker zo aangenaam mogelijk te maken, hebben we bewust gekozen voor een open spelsituatie. Zo ziet de gebruiker een volledig fragment waarin zowel receptie, indraaien van de spelverdeler als aanval getoond worden. Dit is ook zo in de realiteit!

Toen we hiermee startten, moesten we ervoor zorgen dat dit alles organisatorisch vlot verliep.

- Van welke hoek kunnen we het beste filmen?
- Om de spelers te kunnen benoemen, hebben we gebruik gemaakt van partijvestjes.
- We proberen de focus op niet teveel verschillende zaken te leggen.

Tot slot willen we jullie meedelen dat niet iedere volleybalploeg op dezelfde tactische manier volleybal speelt. Iedere club heeft zijn werking en zijn eigen idee over een bepaald systeem. Op een hoger niveau bepaalt meestal de tegenstrever je tactisch systeem. Het is dus noodzakelijk dat je alle tactieken correct kunt uitvoeren.

→ *Tactische keuze van slag rechtdoor*

2.2.3 Foutenanalyse

Wij vroegen ons af hoe we de foutenanalyse in beeld konden brengen, zodat elke fout duidelijk herkenbaar is. Daarom hebben we gekozen om Charlotte te filmen, in plaats van een foutenanalyse op te stellen van een minder vaardige student. Zoals je in onze mediaboeken kunt zien, hebben wij telkens één fout duidelijk geïsoleerd in een gesloten systeem.

Toch hadden we het eerst anders voor ogen. In het eerste semester zijn we in het eerste jaar LO gaan filmen. Het beeldmateriaal dachten we te gebruiken voor ons eindwerk. Later werd ons duidelijk dat dit niet bruikbaar was. De studenten bezaten te weinig vaardigheden om de verschillende technieken te tonen. Daarna zijn we in het tweede jaar LO gaan filmen. Ook hier bleek dit niet interessant te zijn, omdat de aandacht onvoldoende gericht was op de fout. Er kwamen telkens meerdere fouten naar boven, waardoor dit moeilijk te verwerken was in een mediaboek.

We hebben veel tijd verloren in het zoeken naar het juiste beeldmateriaal. We dachten dat we een minder vaardige persoon nodig hadden voor het filmen van een foutenanalyse. Niets is minder waar. Door onze uiteindelijke keuze van een vaardige persoon te filmen, gaat deze foutenanalyse beter voor het maken van onze mediaboeken.

2.2.4 Opstellingen: 'vier tegen vier'

Na een korte vergadering zijn we tot de conclusie gekomen dat Asterix Kioldrecht - de ploeg waar Charlotte speelt - een goede keuze was om de 'vier tegen vier' spelsituaties te filmen. De ploeg speelt in eredivisie. Hopelijk brengt dit een extra dimensie mee voor de studenten.

In onze mediaboeken proberen we het gebruik van toegevoegde tekens te beperken om de beelden niet onnodig ingewikkeld te maken. Studenten worden nog extra ondersteund door hun eigen cursusmateriaal. Dit filmmateriaal is een visualisering van de uitleg die ze gekregen hebben in de les. We hebben drie verschillende spelonderdelen: lijnopstelling, ruitopstelling en penetratie, fragment per fragment uitgewerkt. Zo kunnen de studenten deze beter visualiseren. Als extra informatie hebben we zoveel mogelijk stilstaande beelden geselecteerd waarbij een duidelijke uitleg beschreven staat. Binnen het onderdeel penetratie hebben we gekozen voor twee mediaboeken: een normaal uitgewerkt mediaboek en één extra toegevoegd mediaboek waar gespeeld wordt met middenaanval. Dit laatste is belangrijk, omdat dit enkel mogelijk is bij een opstelling met penetratie. Jammer genoeg bleek dit fragment te eindigen met de middenaanval, waardoor de verdedigende opstelling niet kon plaatsvinden. Wel laat dit fragment de kracht zien van de middenaanval, zodat de studenten gemotiveerd zijn om deze te gebruiken. Dit levert namelijk in veel gevallen een rechtstreeks punt op.

Bovenop de mediaboeken hebben we een filmfragment gemaakt van de verschillende opstellingen. We hebben telkens meerdere voorbeelden van ieder spelonderdeel achter elkaar geplaatst. Zo krijgen de studenten de kans om hierover na te denken. De bedoeling is dat de leerkracht deze fragmenten kan gebruiken in functie van extra verduidelijking, oefeningen of opdrachten.

→ Spel: 4 – 4 in ruitopstelling

2.2.5 Scheidsrechtstekens

Hierboven hebben we reeds vermeld dat je zowel de technische als de tactische vaardigheden van volleybal moet bezitten om goed te kunnen les te geven. Maar wat ben je hiermee als je de scheidsrechterfunctie niet kunt uitvoeren? Om de spelbeleving van je leerlingen of studenten te verhogen, is het belangrijk dat ze de meest noodzakelijke scheidsrechtstekens kunnen uitvoeren.

In ons eindwerk hebben we ervoor gekozen om een professionele wedstrijd te filmen, die officieel geleidt moet worden door twee scheidsrechters. Deze interpreteren de spelsituaties eigenlijk onafhankelijk van elkaar, maar in 99% van de gevallen maken ze dezelfde beslissingen. De tweede scheidsrechter fungeert dus vooral als back-up voor de eerste scheidsrechter.

Hoe kunnen we het beeldmateriaal van de scheidsrechtstekens nuttig gebruiken? Alle filmfragmenten beginnen eerst met een titelblad en daarna een fragment van de wedstrijd. Er wordt afgesloten met een beeld van de scheidsrechter die frontaal gefilmd is. Zo krijgen de studenten duidelijke voorbeelden, die ze kunnen gebruiken voor testsituaties of andere doeleinden.

3 Eindresultaat

3.1 Cd-rom ⁶

Het eindproduct van dit eindwerk is een cd-rom met beeldmateriaal over volleybal. Dit beeldmateriaal dient in de eerste plaats ter ondersteuning voor de lector en de studenten van de lerarenopleiding Lichamelijke Opvoeding. De keuze van het beeldmateriaal en de thema's zijn voornamelijk gericht op deze opleiding⁷. Het gebruik van de cd-rom zouden we echter niet willen beperken tot deze doeleinden. Dit bespreken we in onderstaande hoofdstukken. We hebben ervoor gekozen om eerst wat extra informatie te geven rond Dartfish en de mediaboeken. Nadien bespreken we het gebruik in de KHLeuven en binnen het secundair onderwijs. Afsluitend willen we onze ideeën geven rond het gebruik binnen andere doelgroepen.

⁶ Bijlage 8: Cd-rom. Deze is beschikbaar in de bibliotheek van de KHLeuven.

⁷ Dit is reeds besproken in 2.2 Beeldmateriaal: Volleybal

De inhoud van de cd-rom is als volgt opgesteld:

Mediaboeken rond technisch vaardigheden⁸:

- Toetsen
- Receptie
- Aanval
- Blok
- Onderhandse opslag
- Bovenhandse opslag
- Sprongopslag

Mediaboeken rond tactische vaardigheden⁹:

- Toetsen
- Receptie
- Aanval

Mediaboeken rond foutenanalyse¹⁰:

- Toetsen
- Receptie
- Opslag
- Aanval

Mediaboeken rond opstellingen 'vier tegen vier'¹¹:

- Ruitopstelling
- Lijnopstelling
- Opstelling met penetratie (zonder verdediging, met middenaanval)
- Opstelling met penetratie

+ Filmfragment met verschillende opstellingen.

Filmfragmenten van de verschillende scheidsrechttekens¹².

⁸ Zie Bijlage 1: Document van de inhoud van het beeldmateriaal i.v.m. technische vaardigheden.

⁹ Zie Bijlage 2: Document van de inhoud van het beeldmateriaal i.v.m. tactische vaardigheden.

¹⁰ Zie Bijlage 3: Document van de inhoud van het beeldmateriaal i.v.m. de foutenanalyse.

¹¹ Zie Bijlage 4: Cursusinformatie: Opstellingen: 'vier tegen vier'.

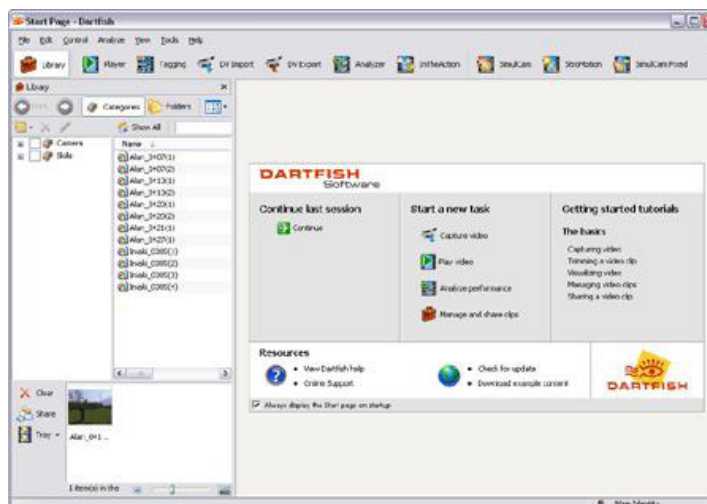
¹² Zie Bijlage 5: Overzicht scheidsrechttekens.

3.2 Gebruik van de Cd-rom

3.2.1 Specifiek gebruik van het programma Dartfish

1. Startpagina

Wanneer je dubbelklikt op het icoon van Dartfish, wordt de startpagina geopend.¹³

▪ Dartfish modules

Het programma Dartfish is opgebouwd uit modules. Je kan de verschillende modules op twee manieren openen.

- Klikken op bijhorende knop in de werkbalk
- Menubalk → menu "Tools" te selecteren.

De modules die hieronder vermeld, zijn de belangrijkste en de meeste gebruikte modules.

'DV import' - op eenvoudige wijze video opnemen van een videocamera.

'Player' - het afspelen en inkorten van videoclips.

'Analyzer' - clips vergelijken, tekenen, analyseren en publiceren.

¹³ Dartfish is een programma waar je beeldmateriaal kan verwerken. Binnen hoofdstuk 3.2.1 bespreken we dit kort. Op www.dartfish.com vind je meer informatie.

▪ Video Library

Wat?

In de 'Library' is het mogelijk om videofragmenten op te zoeken, te laden en beheren. Als je een videofragment op je memystick, externe harde schijf... hebt gemonteerd, kun je dit bestand opzoeken via 'library'.

Hoe ga je te werk?

Open de module 'library'. Vervolgens ga je naar de plaats waar het videobestand zich bevindt. Dit kan op een externe opslag medium zijn of op je harde schijf. Duid binnen de mappenstructuur je memystick aan en dubbelklik op het nodige document.

Het videofragment wordt in de Analyser (rechts) geopend.

Library kun je openen op twee manieren:

OF

de F8 sneltoets

Onderstaande figuur geeft een duidelijk beeld van de module 'Library'.

1. 'Library' werkbalk
2. Categoriweergave (= 'Category View')
Hierin worden in de Items List videofragmenten getoond met vast ingestelde waarde. Hetzelfde geldt voor Mapweergave (= 'Folders View')
3. 'Items List' = een lijst van video, afbeeldingen en bestanden die kunnen geopend en verwerkt worden binnen Dartfish.
4. 'Tray' = een werkplaats waar de videofragmenten opgeslagen en verwerkt worden.

2. Analyzer werkomgeving

Hieronder een voorbeeld van de 'Analyzer' werkomgeving:

- 'Video Screen' = videovenster: hierin worden de filmfragmenten afgespeeld.
- 'Timeline' = tijdsbalk: om de huidige positie en het begin- en eindpunt in te stellen.
- 'Play controls' = videoknoppen.
- 'Drawing tools' = tekengereedschappen: met deze iconen kan je op de video tekenen (naast de Video Screen).
- 'Storyboard' (onder de 'play controls'): bevat de verschillende analyses van een Analyzer project.
- 'Publishing' = knoppen voor het publiceren: om een analyse te publiceren naar media of om een filmbestand te maken van het 'storyboard'.
- 'Notes' = notities: hier kun je commentaar en aandachtspunten toevoegen.

3. Videofragmenten afspelen

In de meeste gevallen moet het videofragment verkort worden omdat bepaalde stukken er niet bij horen. Hiervoor moet je het correcte begin- en eindpunt (cue in/out) bepalen. Trimming is hier de gebruikte benaming voor. Door het videofragment in te korten, kan er effectiever worden gewerkt.

Videoknoppen

In alle modules heb je knoppen waarmee het beeldmateriaal kan worden afgespeeld. Hieronder worden de knoppen die beschikbaar zijn in de 'Player module' geformuleerd: (van links naar rechts)

- play/pauze
- stop
- frame achteruit
- frame vooruit
- naar begin van de video
- naar einde van de video

In sommige gevallen is het handig om het videofragment te vertragen. Dit kan je doen via de schuifbalk die je hieronder ziet.

Hoe gaat dit in zijn werk?

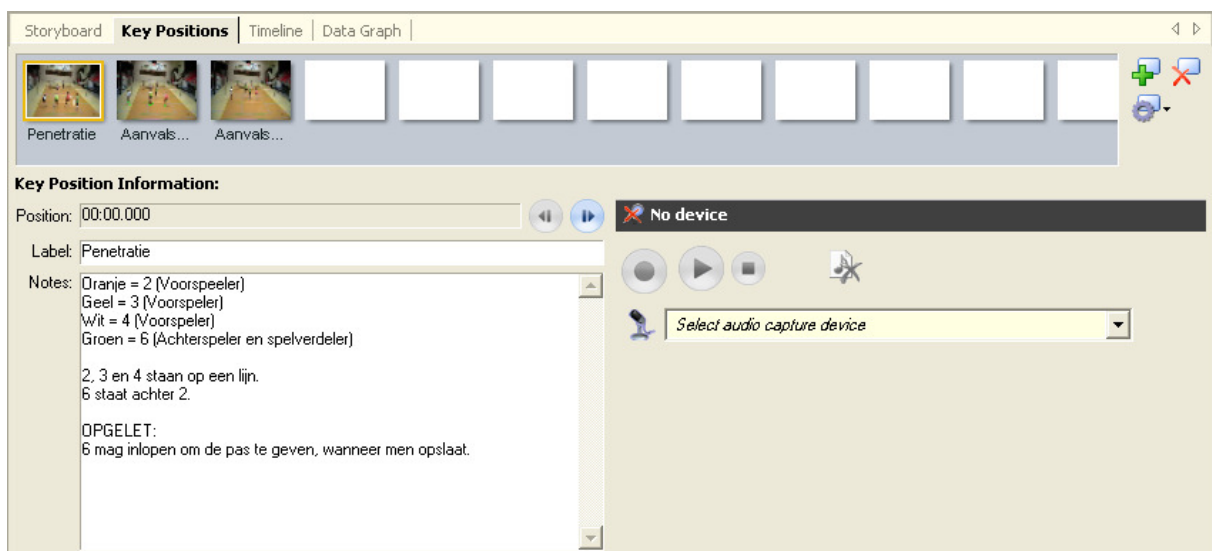
1. Door te klikken op een waarde.
2. Door het knopje in de schuifbalk te verslepen, kun je een gedetailleerder getal instellen.

4. Gebruik van 'Key Position'

Dartfish geeft de mogelijkheid om beelden uit de video op te slaan in 'Key positions'. Dit zijn de vaste beelden die worden gebruikt in de mediaboeken. Als je op één van de onderstaande figuren klikt, krijgt je de belangrijkste accenten van die beweging weergegeven.

Hoe ga je te werk?

- Klik op het tabblad 'Key Positions'
- foto = 'key position' toevoegen. Laat de video afspelen en bekijk welk beeld je wilt gebruiken. Stop de video op het moment van die beweging. Klik nu op 'add key position'. Je ziet je gekozen beeld bij de lijst 'Key positions'.
- Daarna ga je naar 'Notes' om commentaar te geven. Per foto kan je tekst bijvoegen. In het gedeelte van de 'Analyzer' kan je deze foto bewerken en accenten toevoegen.

5. Opslaan van projecten en videobestanden

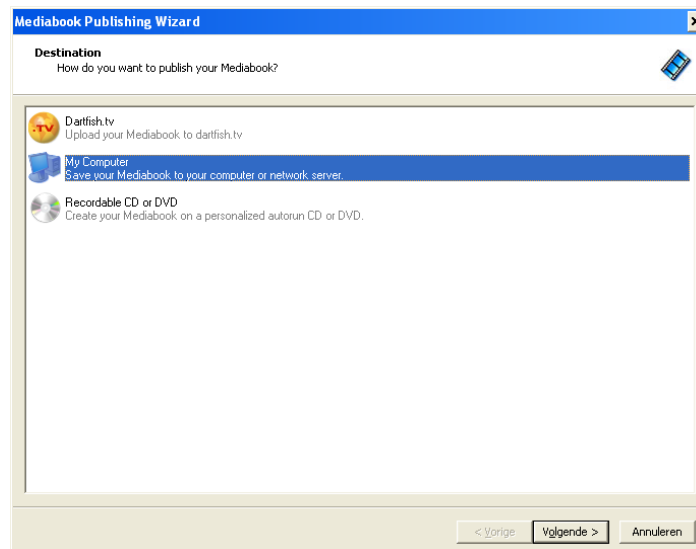
Een project opslaan.

Wanneer je in Dartfish een project opslaat, wordt alle informatie zoals de gebruikte videobestanden, de verwerking hiervan en de gekozen instellingen opgeslagen. Het positieve is dat je op een later moment nog veranderingen kunt toevoegen aan het project.

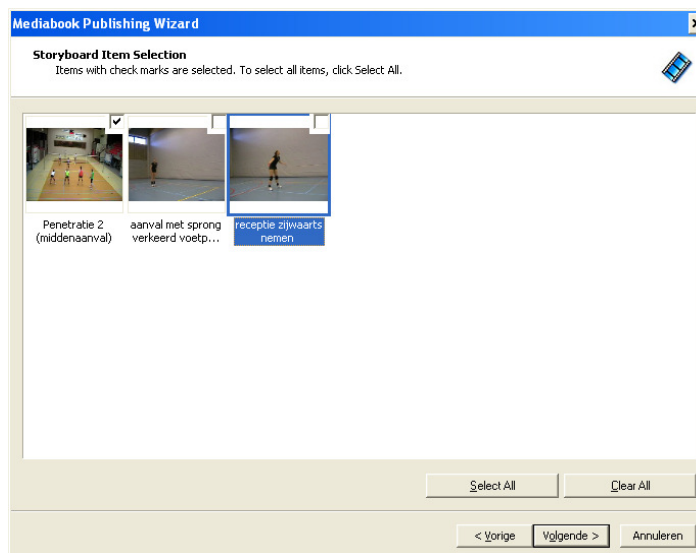
→ **Opgepast:** Dit is geen afgewerkt product zoals een mediaboek, maar een werkbestand.

Het opslaan van een mediaboek.

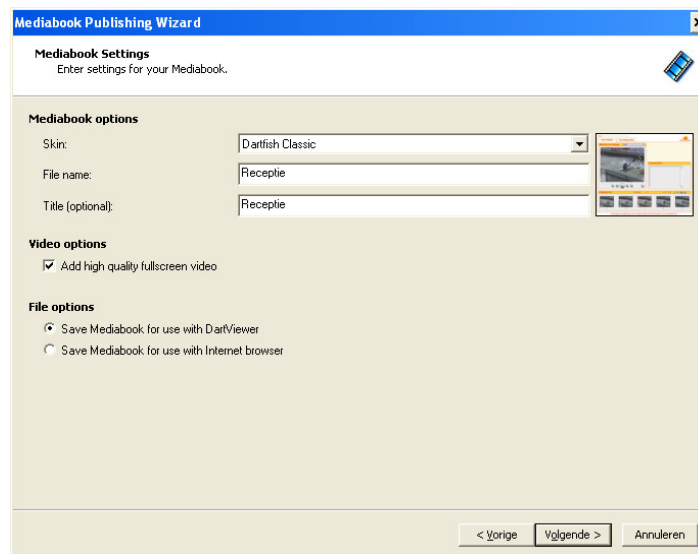
Voor het opslaan van een mediaboek, ga je terug naar het tabblad 'storybaord'. Aan je rechterkant klik je op de knop mediaboek. Bij de eerste keuze in de wizard kies je voor 'my computer' omdat je de analyse wilt exporteren naar een plaats op onze pc en niet naar een cd-rom of DVD.

In het volgend scherm heb je de keuze welke analyse je wilt opnemen in het mediaboek.

Vervolgens kies je een naam voor het bestand. Het beste is dat je telkens voor een vaste indeling kiest: bv. "Voornaam Achternaam OH tegen muur."

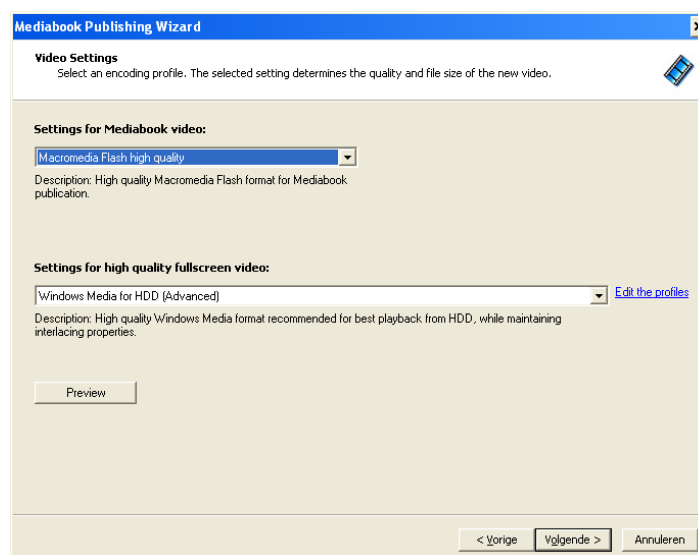

The screenshot shows the 'Mediabook Publishing Wizard' window, specifically the 'Mediabook Settings' step. The window has a blue title bar and a light beige background. It contains several sections: 'Mediabook options' with fields for 'Skin' (set to 'Darfish Classic'), 'File name' (set to 'Receptie'), and 'Title (optional)' (set to 'Receptie'); 'Video options' with a checked checkbox 'Add high quality fullscreen video'; and 'File options' with two radio buttons, 'Save Mediabook for use with DartViewer' (selected) and 'Save Mediabook for use with Internet browser'. A small thumbnail preview of the book cover is visible on the right. At the bottom, there are navigation buttons: '< Vorige', 'Volgende >', and 'Annuleren'.

De andere opties laat je best zoals ze standaard zijn ingesteld.

De video optie 'Add High quality fullscreen video' geeft je de mogelijkheid om een betere kwaliteit van beelden te bekomen.

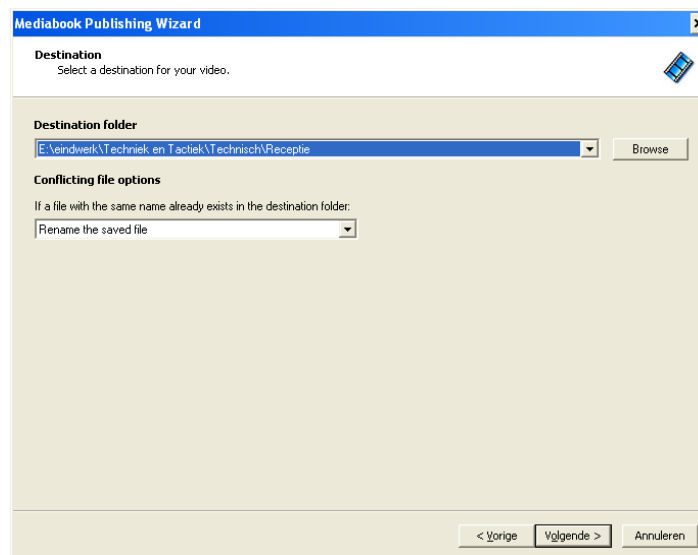
→ **Nadeel:** De omvang van het outputbestand neemt drastisch toe.

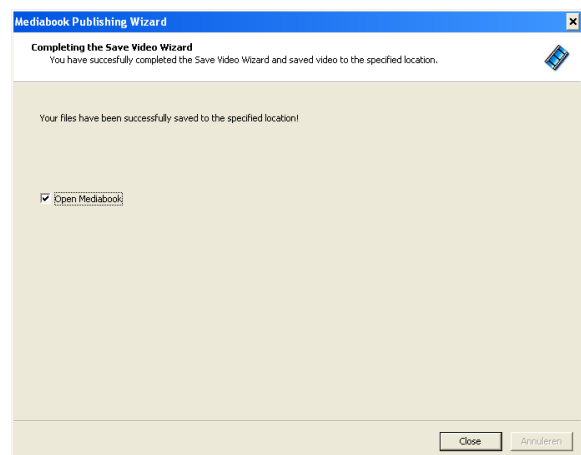
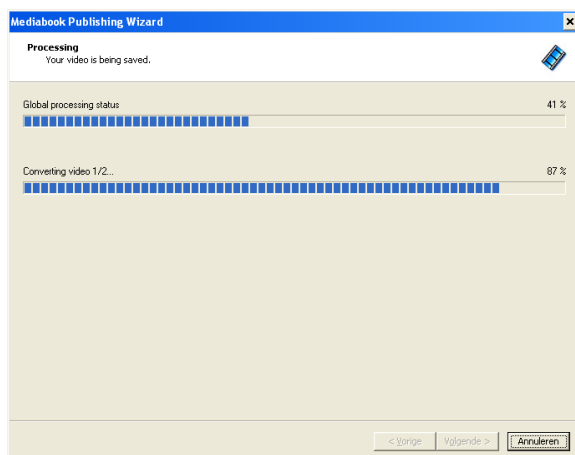
The screenshot shows the 'Mediabook Publishing Wizard' window, specifically the 'Video Settings' step. The window has a blue title bar and a light beige background. It contains two main sections: 'Settings for Mediabook video:' with a dropdown menu set to 'Macromedia Flash high quality' and a description 'High quality Macromedia Flash format for Mediabook publication'; and 'Settings for high quality fullscreen video:' with a dropdown menu set to 'Windows Media for HDD (Advanced)' and a description 'High quality Windows Media format recommended for best playback from HDD, while maintaining interlacing properties'. A 'Preview' button is located below the second section. A link 'Edit the profiles' is visible next to the second dropdown. At the bottom, there are navigation buttons: '< Vorige', 'Volgende >', and 'Annuleren'.

Bij Video Settings kies je voor de optie 'Macromedia Flash high quality'. Door de hoge kwaliteit en scherpere beelden, zal de analyse duidelijker zijn.

→ **Nadeel:** het bestand wordt iets groter...

In 'Destination folder' kan je het mediaboek opslagen, op een zelfgekozen plaats. Vergeet dit niet, anders vind je het bestand niet meer terug.

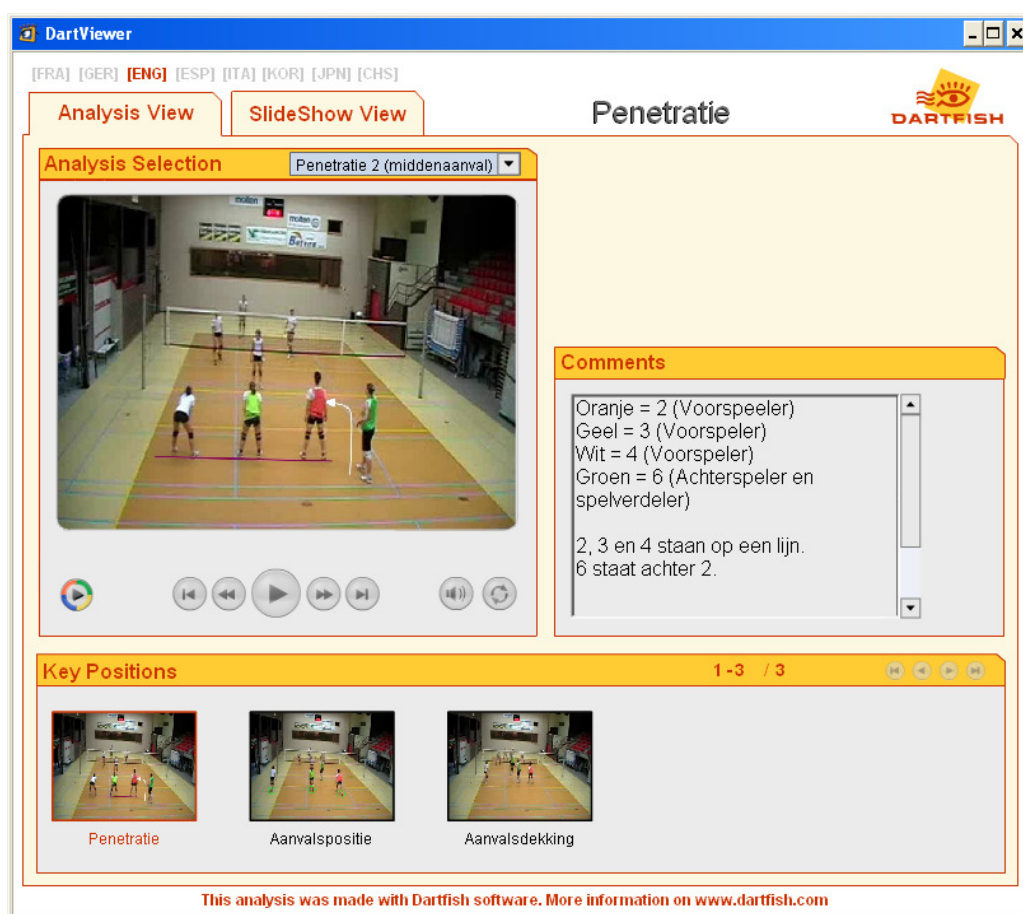
Nu wordt het bestand geëxporteerd naar je gekozen bestand. Dit is het eindproduct!

3.2.2 Bekijken van de mediaboeken

1. Het mediaboek bekijken ¹⁴

Een groot deel van ons eindwerk bestaat uit mediaboeken. Daarom willen we jullie een korte uitleg presenteren. Om de mediaboeken te bekijken, moet je eerst het gratis programma 'Dartviewer' downloaden van www.dartfish.com.¹⁵

Om een mediaboek te openen in Dartviewer, moet je dubbelklikken op het te openen bestand. Volgend beeld wordt weergegeven op je scherm. Je kunt het fragment afspelen door op 'play' te drukken. Wanneer je meer informatie wil, selecteer je een beeld bij 'Key positions'. Onder 'Comments' staat de uitleg over de specifieke delen van de beweging.

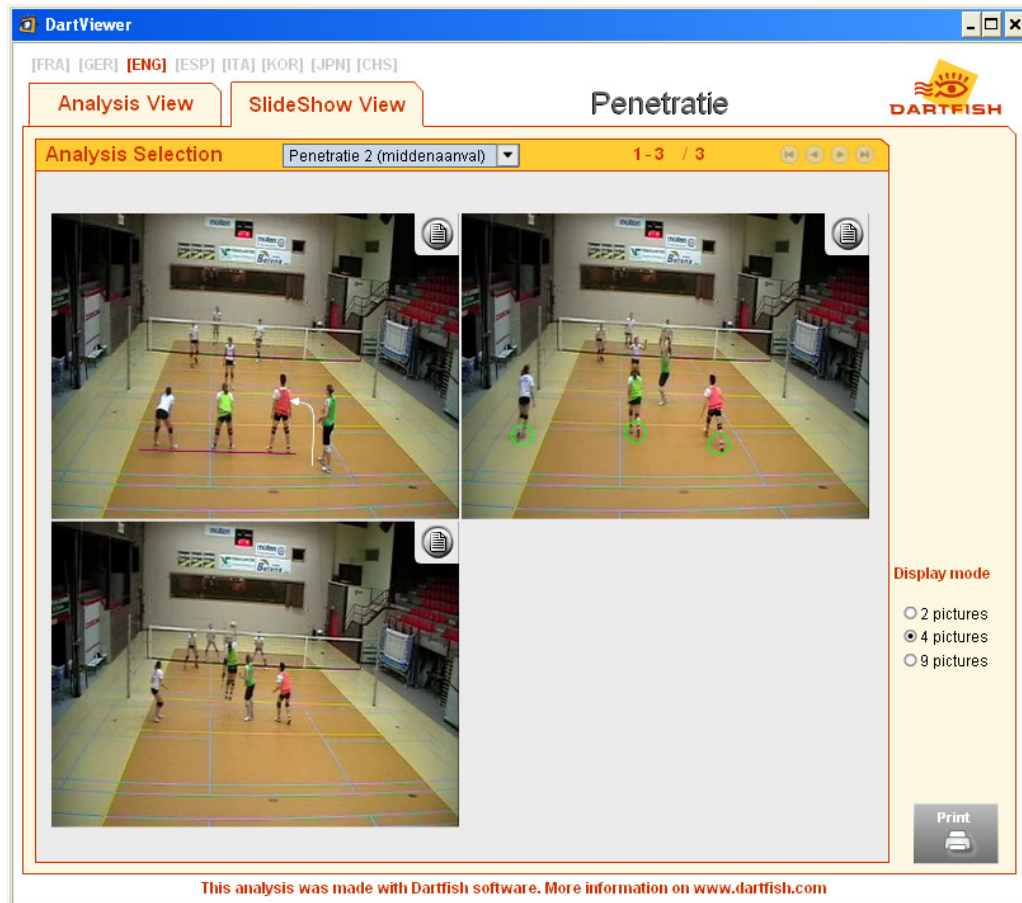

¹⁴ DARTFISH, 4. *Analyses maken*, internet, 2010-04-05, (<http://www.dartfish.com/en/product-documentation/dutch/index.htm>).

¹⁵ Zie bijlage 7: Downloaden Dartviewer

2. Slides bekijken en afdrukken

Wie interesse heeft, kan in het tabblad 'Slideshow View' de verschillende slides bekijken. Je krijgt er een overzicht van de verschillende 'Key positions'. Dit overzicht kan je afprinten. Dit doe je door op de knop 'Print' te drukken. Bij de 'Display mode' kan je het aantal beelden selecteren die worden weergegeven op één pagina.

3.2.3 Gebruik van de cd-rom in de KHLeuven

Door de bestanden beschikbaar te stellen op Toledo¹⁶ krijgen de studenten een visuele voorstelling van de theorie en praktijk die ze moeten kennen. Dit verbetert niet enkel hun vaardigheidsniveau, maar ook hun capaciteiten als leerkracht binnen het gebied volleybal. Wanneer leerlingen onderdelen visueel voorgesteld krijgen, kunnen ze deze beter onthouden dan schriftelijke neerslag. Met een uitgewerkt voorbeeld proberen wij dit te illustreren.

Uit ervaring is gebleken dat er vaak problemen zijn in verband met het inoefenen van de testsituatie 'vier tegen vier'. Enerzijds zijn er minder vaardige spelers die zich zo hard moeten concentreren op de tactische systemen, dat hun technisch vaardigheidsniveau daaronder lijdt. Anderzijds zijn er ook talentrijke spelers die soms problemen hebben bij het onder de knie krijgen van de verschillende systemen. Hierdoor verlaagt het algemeen vaardigheidsniveau van de klasgroep, waardoor de verschillende spelsituaties liggen vlug stil. De oorzaak hier van is een grote foutenlast bij volgende problemen: foute opstelling, verkeerde tot geen communicatie... Gevolg hier van is dat er minder oefenkansen worden gecreëerd. Vroeger kregen de studenten hierover uitleg in de klas. Na de les kregen ze een cursus mee met de schriftelijke uitleg¹⁷. Wanneer ze deze papieren thuis gingen bekijken, bleken deze niet altijd duidelijk genoeg. Er was gebrek aan een visuele voorstelling. Verder waren er extra oefenmomenten nodig om te slagen voor de test. Deze momenten verliepen niet altijd even vlot. De studenten vergaten de opstellingen of interpreteerden de schriftelijke uitleg verkeerd. Er was telkens een vaardige persoon nodig om deze oefenmomenten te begeleiden. Via de mediaboeken over de verschillende opstellingen krijgen de studenten een filmfragment gecombineerd met uitleg. Thuis kunnen ze deze bekijken en inprenten. Op die manier zijn ze beter voorbereid op de lessen en oefenmomenten. Verder kunnen deze oefenmomenten nu beter ondersteund en begeleid worden.

Naast het gebruik van beeldmateriaal thuis, kan de lector dit ook gebruiken in de lessen. Dartfish leent zich naast het ontwerpen van mediaboeken ook tot andere toepassingen, zoals bijvoorbeeld het maken van videoanalyses in de klas. Deze mogelijkheid bespreken wij niet in ons eindwerk, omdat wij hier geen gebruik van hebben gemaakt. Hieronder geven we enkele suggesties over het gebruik van onze cd-rom.

¹⁶ Toledo is een digitaal platform met informatie voor de studenten. Zij kunnen dit raadplegen op toledo.khleuven.be

¹⁷ Bijlage 5: Opstellingen 4 - 4

Suggesties voor het gebruik van de cd-rom door de lector.

- Posten op Toledo.
 - De studenten kunnen dit gebruiken om de theorie te leren.
 - De lector kan de studenten een taak geven i.v.m. het beeldmateriaal.
 - Vb: De studenten moeten een evaluatieformulier opstellen voor een testsituatie waar receptie en toetsen in voorkomt. De mediaboeken kunnen helpen bij de zoektocht naar de belangrijkste aandachtpunten.
 - De lector geeft de les over de ruitopstelling. De studenten moeten de lijnopstelling tegen de volgende keer "leren" door deze op Toledo te bekijken. De les nadien kan de lector sneller naar de opdrachten en oefeningen overgaan, omdat de studenten deze al bekeken hebben.
- De lector kan de studenten een foutenanalyse laten maken van hun medestudent. Ze kunnen de mediaboeken van de techniek gebruiken om de medestudent mee te vergelijken. De lector kan deze opdracht zowel in de klas als thuis laten uitvoeren. De studenten kunnen elkaar filmen en eventueel in Dartfish een bespreking maken. De gemaakte mediaboeken kunnen dienen als voorbeeld.
- Een test van de verschillende scheidsrechttekens kan gemaakt worden aan de hand van enkele fragmenten. De lector kan enkele filmfragmentjes knippen uit het filmbestand zonder de scheidsrechttekens. De studenten moeten dan de juiste scheidsrechttekens hierbij geven.
- Al het filmmateriaal kan gebruikt worden als verduidelijking van de theorie. De lector kan de uitleg dus verduidelijken of eventueel vervangen door de mediaboeken. De lessen volleybal mogen echter niet veranderen in lessen film kijken, om dit nadien zelf uit te proberen. De leerkracht moet afwisselen tussen demonstreren, doceren en het gebruik van het beeldmateriaal.
- ...

Dit zijn enkele mogelijkheden die wij jullie aanbieden. Experimenteren met het gebruik van de cd-rom binnen de lessen is zeker aangeraden. Enkel zo kan het gebruik een meerwaarde geven aan de lessen.

3.2.4 Gebruik van de cd-rom in het secundair onderwijs

Ook binnen het secundair onderwijs kan het beeldmateriaal een verrijking zijn. In dit hoofdstuk willen we ons eerst richten op de leerkrachten. We hopen dat dit eindwerk voor hen een hulp kan zijn. Eerst en vooral willen we de leerkrachten laten kennismaken met de moderne technieken. Het gebruik van Dartfish is iets nieuws en onbekend. Toch kan dit een meerwaarde bieden op verschillende vlakken. Door de leerkrachten afgewerkte mediaboeken te presenteren, hopen we de kloof te verkleinen met deze nieuwe techniek. Al doende leert men. De mediaboeken kunnen eerst gebruikt worden om de eigen kennis te vergroten. Daarna kunnen de leerkrachten deze kennis uitbreiden naar de klas. Wanneer dit als positief wordt ervaren, kan de leerkracht het gebruik van Dartfish verder uitwerken. Dit door het maken van eigen mediaboeken, door foutenanalyse in de klas...

In welke lessen of voor het behalen van welke leerinhouden kan men nu het beeldmateriaal gebruiken? Binnen het secundair onderwijs is de leerinhoud namelijk anders dan binnen de lerarenopleiding Lichamelijke Opvoeding. Ons beeldmateriaal is ontworpen voor deze laatste doelgroep, maar kan voor andere doelgroepen gebruikt worden. De uitwerking van het beeldmateriaal binnen het secundair onderwijs is gericht op een school binnen de VVKSO. Hiervoor hebben we de leerplannen geraadpleegd. Daaruit verzamelden we de leerinhouden voor de lessen volleybal. Onze toepassingen van het beeldmateriaal op de middelbare school zijn besproken vanuit deze inhouden.

1. Eerste graad.

Binnen de leerinhoud van het leerplan Eerste graad^{18,19} (Eerste leerjaar A + tweede leerjaar en Eerste leerjaar B + BVL) staat geschreven dat de leerlingen verschillende rollen²⁰ moeten kunnen invullen binnen spelsituaties. Ook het aannemen van een goede uitgangspositie t.o.v. de bal en balbaan zijn twee belangrijke aspecten binnen het leerplan.

¹⁸ VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: eerste graad, eerste leerjaar A + tweede leerjaar. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Lichamelijke%20opvoeding-2008-004.pdf>)

¹⁹ VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: eerste graad, eerste leerjaar B + BVL. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Lichamelijke%20opvoeding-2008-005.pdf>)

²⁰ Verschillende rollen invullen binnen spelsituaties (21). Bv: Aanvaller, verdediger, kapitein, coach, scheidsrechter, tornooileider, observator ... (zie 3.8.4. Samen werkend leren en zelfstandig leren).

Binnen deze ideeën kunnen volgende beeldmaterialen gebruikt worden voor de eerste graad.

- Filmfragmenten i.v.m. de scheidsrechttekens. De leerlingen krijgen een visualisatie van de regels en bijhorende tekens.
- Mediaboeken i.v.m. de techniek rond receptie en toetsen. Hierin bespreken we de houding die gebruikt wordt bij de balverwachting.
- Mediaboeken i.v.m. de foutenanalyse. Bij leerlingen in de eerste graad zullen er nog verschillende fouten voorkomen. Leerlingen hebben niet altijd een goed lichaamsbesef. Door de fout te visualiseren, kunnen ze deze verbeteren. In deze gevallen kan een foutenanalyse van de leerling zelf, een grote positieve invloed hebben. Van deze toepassing maken wij geen gebruik in ons eindwerk, maar dit is zeker mogelijk binnen de lessen.

2. Tweede graad.

In de tweede graad wordt er duidelijk meer verwacht van de leerlingen. Binnen de sportrichtingen^{21, 22} komt volleybal uitgebreid aan bod. Er wordt beschreven dat de leerlingen op een georganiseerde manier speltechnische en speltactische vaardigheden ontwikkelen. Van de leerlingen wordt verwacht dat ze de receptietechniek, pastechniek en onderhandse opslagtechniek beheersen. Met een slagbeweging uit stand gaan de leerlingen de bal over het net slaan. Verder krijgen ze een initiatie van bovenhandse opslag, blok en de verdediging. Verder wordt verwacht dat de leerlingen een wisselspel kunnen toepassen tussen verdedigende en aanvallende acties.

Voor de algemene richtingen²³, ASO – BSO²⁴ – TSO en KSO, wordt de lat iets minder hoog gelegd. Toch blijft de terugslagsport volleybal van belang voor deze graad. Binnen de speltechnische vaardigheden wordt verwacht dat de leerlingen de bal bovenhands en onderhands kunnen spelen. De bal in het spel brengen gebeurt met onderhandse en/of bovenhandse opslag van op een aangepaste afstand. Binnen de speltactische vaardigheden moeten de leerlingen de aanvalsopbouw beheersen. De oefeningen en wedstrijden blijven telkens in eenvoudige vormen. Zo spelen de leerlingen één tegen één, twee tegen twee of drie tegen drie.

²¹ VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: tweede graad ASO SPORT. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Sport-2006-026.pdf>)

²² VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: tweede graad TSO SPORT. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Lichamelijke%20opvoeding%20en%20sport-1999-052B.pdf>)

²³ VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: tweede graad ASO – KSO - TSO. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Lichamelijke%20opvoeding-2002-017.pdf>)

²⁴ VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: tweede graad BSO. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Lichamelijke%20opvoeding-2010-026.pdf>)

Bij de leerinhouden van de tweede graad kan het gebruik van het beeldmateriaal op verschillende plaatsen worden toegepast.

- Mediaboeken i.v.m. de techniek van receptie, toetsen en onderhandse opslag. De leerlingen moeten deze drie vaardigheden onder de knie krijgen.
- Mediaboeken i.v.m. tactiek. De leerlingen moeten enkele speltactische vaardigheden ontwikkelen, zoals het beheersen van de aanvalsopbouw. Binnen de mediaboeken van een spelsituatie worden deze duidelijk beschreven. De tactiek-mediaboeken zijn gefilmd in een 'twee tegen twee' situatie. Dit is een spelvorm die ook gebruikt wordt in de klas.
- Mediaboeken i.v.m. de techniek van bovenhandse opslag, blok en aanval. Deze kunnen gebruikt worden voor de sportrichtingen (of eventueel de sterkere algemene richtingen) bij de initiatie over deze technieken.
 - Vb.: De leerkracht kan dit beeldmateriaal gebruiken in een les standenwerk. Enkele vaardige leerlingen kunnen dit bekijken en inoefenen.
- Mediaboeken en filmfragmenten i.v.m. de opstellingen. Deze kunnen binnen de sportrichtingen gebruikt worden bij het spel 'vier tegen vier'. De leerkracht kan bijvoorbeeld voor één systeem kiezen en dit aanleren. Dit past binnen de leerinhoud van het beheersen van een wisselspel tussen aanvallende en verdedigende acties.
- Filmfragmenten i.v.m. de scheidsrechttekens. De leerlingen krijgen een visualisatie van de regels en bijhorende tekens. Om een spel vlot te laten verlopen, is dit altijd van belang.
- Mediaboeken i.v.m. de foutenanalyse. Deze kunnen telkens als verduidelijking dienen voor enkele leerlingen met specifieke fouten.

3. Derde graad.

Binnen de derde graad ASO – BSO²⁵ - KSO - TSO²⁶ is de aandacht vooral richten op het spelgebeuren. In dat opzicht is het belangrijk dat de leerlingen de elementaire spelregels kennen en de functie van scheidsrechter kunnen uitvoeren. De leerlingen moeten binnen aangepaste spelvormen eenvoudige technische en tactische vaardigheden inoefenen en toepassen in aanval en verdediging. Elke leerling moet dus enkele aanvallende en verdedigende taken kunnen uitvoeren.

²⁵ VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: derde graad BSO. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Lichamelijke%20opvoeding-2008-040.pdf>)
Gelijklopend met dat van ASO – TSO – KSO

²⁶ VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: derde graad ASO – KSO - TSO. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Lichamelijke%20opvoeding-2008-039.pdf>)

Binnen de sportrichtingen van de derde graad gaat men de verschillende spelsituaties verder uitbreiden. Om dit te realiseren moeten de leerlingen volgende technische en tactische vaardigheden bezitten. Zo moeten de leerlingen als eerste de receptietechniek en –tactiek beheersen van op diverse plaatsen. Vervolgens de pastechniek en –tactiek beheersen om een goede set-up te geven. Tot slot moeten de leerlingen ook de aanvalstechniek en –tactiek beheersen om de tegenpartij onder druk te plaatsen. Aanvaldekking komt er nog bij als belangrijk tactisch principe. De leerlingen moeten deze beheersen om terugbotsende ballen via het blok zo goed mogelijk op te vangen. Bovenstaande vaardigheden zijn beschreven voor de ploeg die de opslag ontvangt om de bal terug te spelen. Voor de ploeg die aan opslag is, zijn volgende vaardigheden belangrijk. De bovenhandse opslagstechniek moet beheerst worden om de tegenpartij onder druk te plaatsen. De bloktechniek en -tactiek en de verdedigingstechniek en –tactiek worden gebruikt om te verdedigen zodat de eigen ploeg tot een tegenaanval kan komen. Deze verschillende technieken en tactieken kan de leerkracht verder uitdiepen. Zo kan er bij de pastechniek een sprongtoets aangeleerd worden. De leerkracht kan een éénmans- of tweemansblok aanleren. Door deze mogelijkheden kan de leerkracht variëren in functie van het vaardigheidsniveau van de leerlingen. Binnen dit spelgegeven is de functie van de scheidsrechter niet te onderschatten. De leerlingen moeten kennis hebben van de elementaire reglementen en de functie van scheidsrechter correct kunnen uitoefenen.

In de derde graad is gebruik van de mediaboeken al in verschillende situaties te verantwoorden. De mogelijkheden blijven groeien, doordat de leerlingen telkens meer leerinhouden krijgen te verwerken. Om hiervan een duidelijke weergave te maken, gaan we de bespreking opsplitsen. Dit omdat de accenten binnen de sportrichtingen anders worden gelegd dan bij de algemenere opleidingen.

Derde graad: ASO – BSO - KSO – TSO.

- Filmfragmenten i.v.m. de scheidsrechters tekens. De leerlingen krijgen een visualisatie van de regels en bijhorende tekens. Dit is belangrijk omdat het spelprincipe primeert bij deze klassen.
- Mediaboeken i.v.m. de tactiek. De leerlingen moeten enkele speltactische vaardigheden ontwikkelen. Er wordt verwacht dat zij aanvallende en verdedigende acties kunnen afwisselen. Binnen het mediaboek van een spelsituatie worden deze acties duidelijk beschreven. Deze mediaboeken zijn ook gefilmd in een 'twee tegen twee' situatie. Dit is een mogelijke spelvorm voor de leerlingen.
- Mediaboeken i.v.m. de opstellingen. Hierbij zouden we wel kiezen voor één opstelling. Het is vooral belangrijk dat ze het verschil tussen voor- en achterspelers kennen. Verder is ook de verdediging belangrijk. Toch moet het spelplezier primeren, boven de juiste opstelling.

Derde graad: Wetenschappen - Sport en Lichamelijke opvoeding & Sport.

- Mediaboeken i.v.m. de techniek. Leerlingen moeten de verschillende technieken onder de knie hebben rond receptie, toetsen en onderhandse opslag.
- Mediaboeken i.v.m. de foutenanalyse. Deze kunnen de leerlingen helpen in het beheersen van de verschillende technieken.
- Mediaboeken i.v.m. de tactiek. De leerlingen moeten enkele speltactische vaardigheden ontwikkelen.
- Mediaboeken en filmfragmenten i.v.m. de opstellingen. Deze kunnen gebruikt worden voor de wedstrijden 'vier tegen vier'. Bij een latere uitbereiding naar 'zes tegen zes' is dit een goede voorbereiding. Veel van de principes blijven hetzelfde.
- Filmfragmenten i.v.m. de scheidsrechtstekens. De leerlingen moeten de spelregels kennen om hun opdrachten en wedstrijden tot een goed einde te brengen wanneer er geen scheidsrechter aanwezig is. Ze moeten zelf ook de rol van scheidsrechter kunnen uitoefenen om de wedstrijden van medeleerlingen tot een goed einde te brengen.

3.2.5 Andere doeleinden

In de vorige delen hebben we besproken hoe het eindproduct op verschillende scholen gebruikt kan worden. Toch hopen we dat het gebruik van Dartfish en onze mediaboeken verder wordt geïntegreerd in de sport- en scholengemeenschap.

Het gebruik van deze mediaboeken kan uitgebreid worden naar de sportgemeenschap. In verschillende volleybalclubs is de videoanalyse al goed ingeburgerd. Jammer genoeg blijft dit vaak in een traditionele vorm, namelijk het filmen van de spelers en dit nadien afspelen en bespreken. Met Dartfish heb je de mogelijkheid om het gefilmde vertraagd af te spelen, of zelf per fragment te bekijken. De mediaboeken kunnen binnen de clubs ook gebruikt worden ter ondersteuning of verduidelijking.

Een voorbeeld:

Binnen het clubgegeven wordt de ruitopstelling gebruikt bij de wedstrijden van de D-jeugd. De trainers van de leeftijdsgroep kunnen dit mediaboek gebruiken om zichzelf hierin te verdiepen. Verder kunnen ze dit gebruiken ter illustratie voor de spelers.

Als laatste hopen wij dat dit eindwerk ook aanzet om het gebruik van Dartfish uit te breiden naar andere sporten, andere organisaties en naar andere scholen. Binnen de verschillende lerarenopleidingen Lichamelijke Opvoeding zal er leerstof parallel lopen met de opleiding in de KHLeuven. Andere opleidinginstanties kunnen aangepast naar hun specifieke leerinhouden, de bijpassende mediaboeken hiervan gebruiken.

Besluit

Na een jaar intensief werken, kunnen we ons eindwerk met een positief gevoel afsluiten. We hebben te maken gekregen met ontgoochelingen, maar ook met succeservaringen. Deze zorgden voor de nodige motivatie en inzet. Hierdoor gingen we het eindwerk steeds aanpassen en verbeteren. Dit werk was zeker de moeite waard, want het eindproduct mag gezien worden.

Het realiseren van een eindproduct, namelijk de cd-rom, was ons hoofddoel binnen dit eindwerk. Dit eindproduct bestaat uit verwerkt beeldmateriaal met duidelijke aandachtspunten. Oorspronkelijk is dit ontworpen voor de lessen volleybal binnen de KHLLeuven. Hierbij willen we het echter niet houden. Het verder verspreiden over de sportgemeenschap zou dit eindproduct en ons proces een meerwaarde geven.

Het gebruik van Dartfish in de lessen volleybal was een nieuw gegeven. We hopen dat dit werk voor een frisse wind zorgt binnen de lessen volleybal of andere sporttakken. Dit is de aanzet tot iets nieuws. Daarom hopen we dat alles hier niet stopt. Dit is eigenlijk maar een begin...

Literatuurlijst

Cursus

GERS, B., *Observatie door video-opname: Bewegingsanalyse met Dartfish*, KHLeuven, Leuven, 2009, 28 pagina's.

PROF. DR. PHILIPPAERTS, R., DE SMET, J., GILLIS, T., *Sportspelen I : Volleybal 2^e Bachelor*, Syllabus Universiteit Gent, Gent, 2006, 68 pagina's.

PONSARD, A., *eindwerk: Volleybal*, KHLeuven, Leuven.

Internet

CEV, 2009 FIVB World GRAND PRIX WOMEN Photo Gallery, internet, 2010-06-05, (http://www.cev.lu/mmp/online/website/main_menu/volleyball/world_qualifications/163/16511/index_EN.html).

DARTFISH, 4. *Analyses maken*, internet, 2010-04-05, (<http://www.dartfish.com/en/product-documentation/dutch/index.htm>).

TOLEDO, *Leerstofoverzicht Volleybal: 1^e jaar*, internet, 2010-05-31, (https://cygnus.cc.kuleuven.be/webapps/portal/frameset.jsp?tab=null&url=/webapps/blackboard/execute/courseMain?course_id=_243670_1).

TOLEDO, *Leerstofoverzicht Volleybal: 1^e jaar*, internet, 2010-05-31, (https://cygnus.cc.kuleuven.be/webapps/portal/frameset.jsp?tab=null&url=/webapps/blackboard/execute/courseMain?course_id=_241586_1).

MONTAGNE, R., *volleypictures.nl*, internet, 2010-06-03, (www.volleypictures.nl).

NEDERLANDSE VOLLEYBALBOND, *Richtlijnen en instructies voor arbitrage 2009—2013*, internet, 2010-06-08, (<http://www.nevobo.nl/include/files//Spelregels/Spelregels%202009-2013/2009-2013Richtlijneneninstructies.pdf.pdf>).

VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: eerste graad, eerste leerjaar A + tweede leerjaar. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Lichamelijke%20opvoeding-2008-004.pdf>).

VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: eerste graad, eerste leerjaar B + BVL. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Lichamelijke%20opvoeding-2008-005.pdf>).

VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: tweede graad ASO SPORT. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Sport-2006-026.pdf>).

VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: tweede graad TSO SPORT. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Lichamelijke%20opvoeding%20en%20sport-1999-052B.pdf>).

VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: tweede graad ASO – KSO – TSO. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Lichamelijke%20opvoeding-2002-017.pdf>).

VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: tweede graad BSO. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Lichamelijke%20opvoeding-2010-026.pdf>).

VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: derde graad ASO SPORT. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Wetenschappen-sport-2006-027.pdf>).

VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: derde graad TSO SPORT. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Lichamelijke%20opvoeding%20en%20sport-2010-007.pdf>).

VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: derde graad ASO – KSO – TSO. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Lichamelijke%20opvoeding-2008-039.pdf>).

VVKSO, *Lichamelijke opvoeding: derde graad BSO. Leerplan secundair onderwijs*, internet, 2010-06-01, (<http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Lichamelijke%20opvoeding-2008-040.pdf>).

Bijlagen

Bijlage 1: Inhoud: Techniek Volleybal

Hieronder staan de verschillende bewegingen uitgeschreven die wij hebben opgenomen in het thema techniek. Van elke beweging hebben we een filmfragment in een gesloten situatie. Van één uitvoering hiervan hebben wij stilstaand beeldmateriaal genomen, opgesplitst in drie hoofddelen: balverwachting, balcontact en einde beweging. Indien nodig zijn hier enkele extra fragmenten aan toegevoegd om de schriftelijke informatie voldoende te kunnen uitwerken.

- Toetsen
- Receptie
- Opslag
 - Onderhandse opslag
 - Bovenhandse opslag
 - Sprongopslag
- Aanval
- Blok

Bijlage 2: Inhoud Tactiek Volleybal

Binnen de tactische bespreking hebben we twee mediaboeken gemaakt. Deze zijn beide gefilmd in een opstelling twee tegen twee. Om het zo duidelijk mogelijk weer te geven hebben wij ervoor gekozen om maar één speelhelft te filmen. We bespreken onderstaande delen:

- Receptie
- Inlopen voor de pas
- Klaarstaan voor aanval
- Aanvalsbeweging
- Blokdekking

Bijlage 3: Inhoud Foutenanalyse Volleybal

Binnen de vier belangrijkste volleybalbewegingen hebben we telkens enkele fouten geïdentificeerd. Zo hebben we in elk mediaboek één fout weergegeven, met de verbetering hierbij uitgeschreven.

Toetsen

- bal te laag nemen
- te ver achter je nemen
- verkeerde voet staat voor (bij indraaien)
- duimen "voor" de bal
- platte hand toetsen (slaan tegen de bal)

Receptie

- zijwaarts nemen
- bal te dicht op lichaam nemen
- bal te ver van lichaam nemen
- bal op "kneukels" laten botsen
- te hard zwaaien met de armen
- bal op oneffen vlak nemen

Opslag

- verkeerde voet voor (Onderhandse en bovenhandse opslag)
- met de vuist slaan (Onderhandse en bovenhandse opslag)
- geen achterwaartse beweging maken (onderhandse opslag)
- hoog opwerpen (onderhandse opslag)

Aanval

- verkeerde voet voor
- geen polsslag
- niet wijzen met niet-slagarm
- verkeerde voetenpatroon
- niet in evenwicht landen
- onder het net landen
- netfout

Bijlage 4: Opstellingen: 'vier tegen vier'²⁷

3. Mogelijke variant 4-4

Hieronder vindt u de verschillende opstellingen die in een 4-4 situatie gebruikt kunnen worden. Ik voegde dit deel aan mijn eindwerk toe voor leerkrachten die het spelbord in een 4-4 situatie wensen te gebruiken.

Ook hier noteerde ik telkens een mogelijke verdediging – en aanvalspositionering. Opnieuw wil ik de aandacht erop vestigen dat dit niet dé manier is. Veel trainers hebben hier een andere mening over. Ik trachtte zo algemeen mogelijk de opstellingen weer te geven zodat iedereen een idee krijgt van wat precies een ruitopstelling is of een 3-1 opstelling.

Bovendien kunnen alle situaties ook met vangen en werpen worden gespeeld. Afhankelijk van het niveau van de leerlingen kunnen de volleybaltechnieken vastgelegd worden.

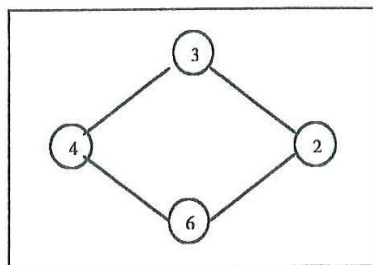
In het handboek : "Jeugdvolleybal: Aangepaste spelvormen voor clubs en school" van E. Rousseaux, J. Rutten en M. Spaenjers zijn afdalingen en uitbreidingen van volleybaltechnieken te vinden.

De verschillende posities van het volleybalveld kan je in bijlage terugvinden onder de titel : "Opstelling".

Ruit-opstelling

Deelnemers staan in een ruitopstelling tijdens het spelgebeuren. Dit wil zeggen dat de pasgever op positie 3 staat (in het midden vooraan aan het net) om pas te geven. De twee aanvallers staan rechts en links van de pasgever iets meer naar achter respectievelijk positie 2 en 4. De verdediger staat achteraan in het veld achter de pasgever die is positie 6. Zo zien we een "ruit" in onze opstelling.

Ruitopstelling:

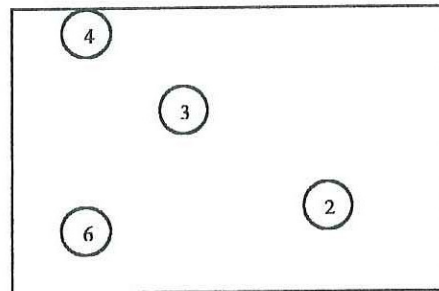

²⁷ PONSARD, A., *eindwerk: Volleybal*, KHLeuven, Leuven.

Situatie 1: Wij vallen aan.

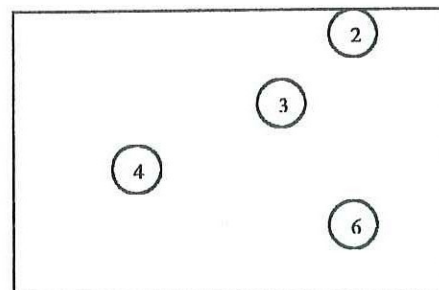
De verdediger, of één van de aanvallers neemt de 1ste bal. De pasgever start aan het midden van het net, van hieruit kan hij zich snel verplaatsen over het veld om de bal op te vangen. De aanvallers zetten zich snel klaar ter hoogte van de 3-meterlijn om een aanval te kunnen uitvoeren. Als nummer 4 (vanuit positie 4) de aanval neemt, gaat de pasgever korte dekking doen. Dit wil zeggen dat hij kort bij de aanvaller in verdedigingspositie gaat staan, om een eventueel blok op te vangen van de tegenpartij. Nummer 2 schuift in en komt iets meer naar het midden van het veld toe om daar de blokdekking te doen. De verdediger op nummer 6 zet zich in de straat van positie 4, naast de zijlijn in het veld, om daar een blokdekking te doen. Op deze manier is er een minimale kans dat de aanval, geremd door het blok van de tegenpartij, niet kan worden opgevangen.

Aanval positie 4:

Het omgekeerde gebeurt als nummer 2 vanuit positie 2 gaat aanvallen.

Aanval positie 2:

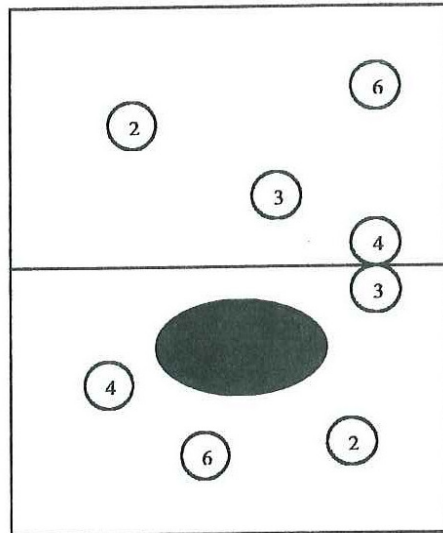
In beide situaties gaan de spelers na de dekking zo snel mogelijk terug in ruitopstelling staan.

Situatie 2: De tegenpartij valt aan.

Als de tegenpartij aanvalt vanuit positie 4, plaatst de pasgever een blok. Positie 4 schuift in, zodat deze diagonaal van de aanvaller staat. Deze persoon staat in voor de aanval die diagonaal kort langs het blok wordt geslagen én voor de tipballen die kort naar het midden worden gelegd (zie blauwe zone). Positie 2 schuift naar achter en gaat kort achter het blok in de straat staan om een "tipbal" te kunnen opvangen. Positie 6 schuift iets naar links toe en blijft in de achterzone om de ballen die daar terechtkomen op te vangen.

Aanval :

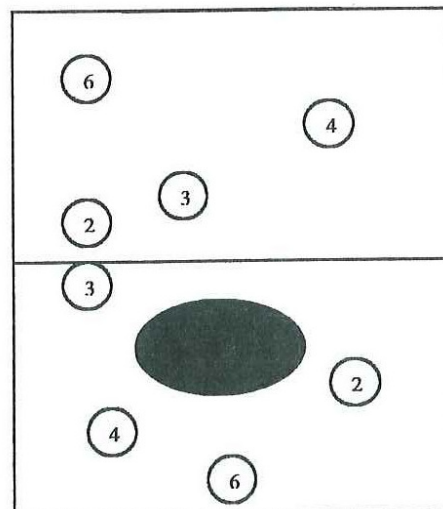
Verdediging:

Het omgekeerde gebeurt als nummer 2 vanuit positie 2 gaat aanvallen.

Aanval :

Verdediging:

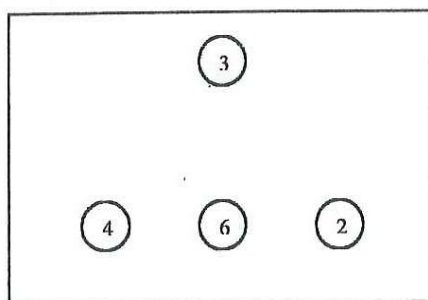
In beide situaties gaan de spelers na de verdediging zich snel opstellen in de aanvalsposities om een tegenaanval te kunnen opstarten.

3-1 zonder penetratie

Bij 3-1 zonder penetratie staat de pasgever op positie 3. De drie aanvallers staan op een rij iets achter de 3-meterlijn. Let wel! Nummer 6 is een achterspeler en mag dus enkel aanvallen achter de 3-meterlijn, nummer 4 en 2 zijn voorspelers en mogen aan het net aanvallen.

Deze regel kan je ook in bijlage terugvinden onder de titel : "Opstelling".

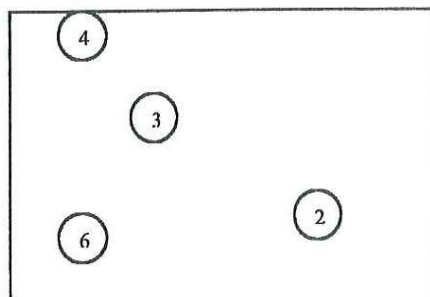
3-1 opstelling:

Situatie 1: Wij vallen aan.

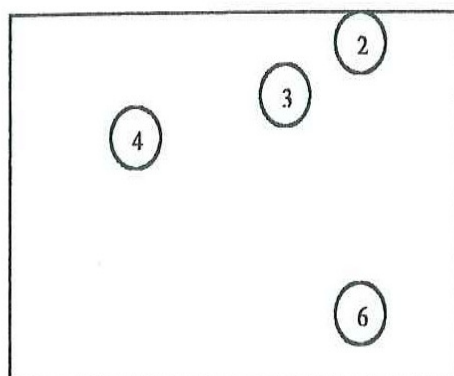
De verdediger, of één van de aanvallers neemt de 1ste bal. De pasgever start aan het midden van het net. Van deze positie kan hij zich snel verplaatsen over het veld om de bal op te vangen. De aanvallers zetten zich snel klaar ter hoogte van de 3-meterlijn om een aanval te kunnen uitvoeren. Als nummer 4 (vanuit positie 4) aanvalt, doet de pasgever de korte dekking. Dit wil zeggen dat hij kort bij de aanvaller in verdedigingspositie gaat staan, om een eventueel blok op te vangen van de tegenpartij. Nummer 2 schuift in en komt iets meer naar het midden van het veld toe om daar de blokdekking te doen. De verdediger op nummer 6 zet zich in de straat van positie 4, naast de zijlijn in het veld, om daar een blokdekking te doen. Op deze manier is er een minimale kans dat de aanval geremd door het blok van de tegenpartij, niet kan worden opgevangen.

Aanval positie 4:

Het omgekeerde gebeurt als nummer 2 vanuit positie 2 gaat aanvallen.

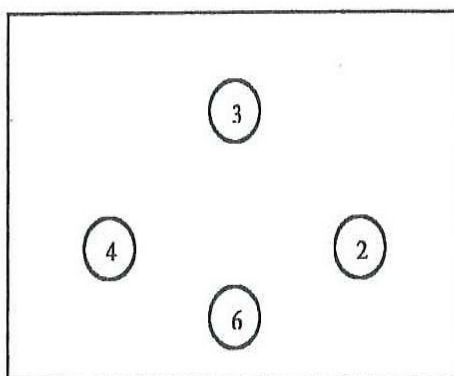
Aanval positie 2:

In beide situaties gaan de spelers na de dekking zo snel mogelijk terug in de 3-1 opstelling staan.

Wanneer de achterspeler gaat aanvallen vanuit positie 6, zie bijlage : "Opstelling", verdedigt men in een ruitvorm. De nummers 2 en 4 gaan verdedigen rond de 3 meterlijn. De pasgever komt uit het net en staat klaar om een eventueel blok op te vangen kort aan het net.

Aanval positie 6:

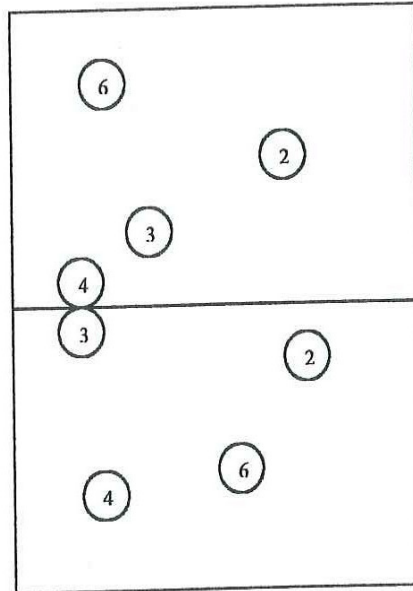
Na de aanval gaat iedereen snel terug in de 3-1 opstelling staan.

Situatie 2: De tegenpartij valt aan.

Als de tegenpartij vanuit positie 4 aanvalt, plaatst de pasgever een blok. Nummer 4 schuift meer naar het net toe, nummer 6 schuift mee op en nummer 2 verdedigt in de straat.

Aanval :

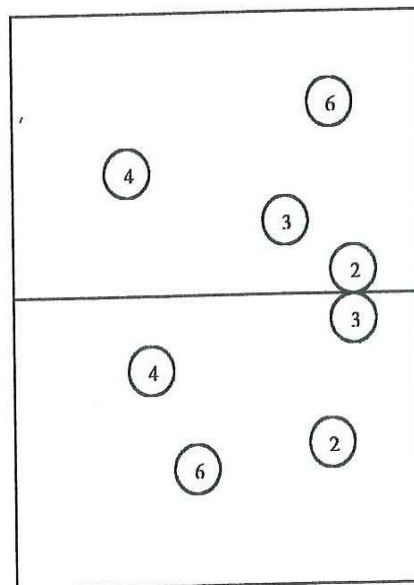
Verdediging:

Het omgekeerde gebeurt als nummer 2 vanuit positie 2 gaat aanvallen.

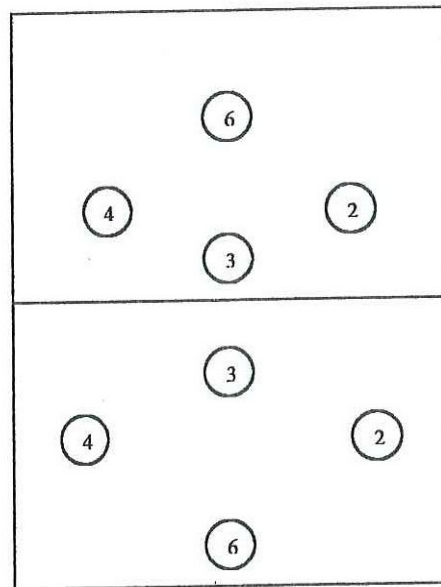
Aanval :

Verdediging:

Als er vanuit positie 6 wordt aangevallen (achter de 3 meterlijn), zal de pasgever uit het net komen om kort te verdedigen. De nummers 2 en 4 gaan een stap naar achter om te verdedigen. Nummer 6 (de achterspeler) gaat nog meer naar achter om de achterzone voor zijn rekening te houden.

Aanval:

Verdediging:

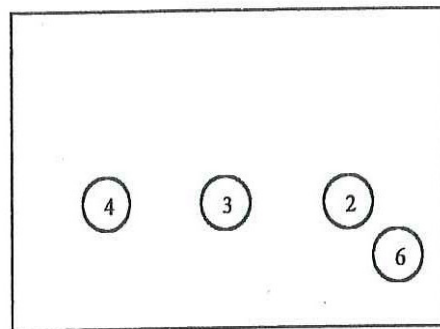
3-1 met penetratie

Algemeen:

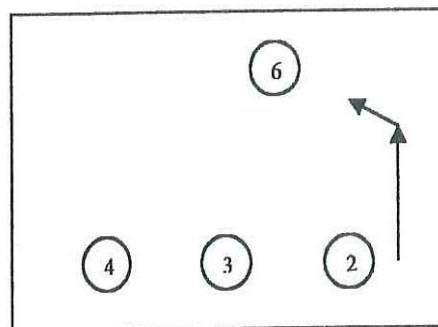
Het voordeel bij een 3-1 opstelling met penetratie is dat er 3 aanvallers zijn, wat een grotere dreiging betekent voor de tegenpartij. Er kan van drie posities worden aangevallen aan het net. De verdediging zal dus nog sneller moeten anticiperen en klaarstaan in verdediging om de aanval op te vangen.

Bij een 3-1 opstelling met penetratie is de pasgever een achterspeler. Nadat de bal is overgespeeld, komt de persoon op positie 6 naar de netzone ingelopen tussen positie 2 en 3. Vervolgens kan de pasgever de set-up doen voor positie 4 of positie 3 of positie 2. Men heeft dus drie afspeelmogelijkheden.

3-1 opstelling :
met penetratie

3-1 opstelling :
met penetratie
nadat de bal is
overgespeeld

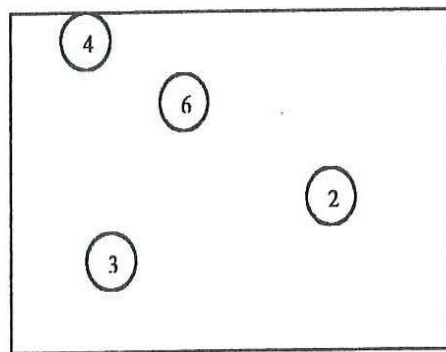
Situatie 1: Wij vallen aan.

Wat hier moeilijk is, dat nadat nummer 6 pas heeft gegeven deze heel snel met nummer 3 van plaats moet wisselen. Nummer 3 gaat namelijk blokken, als achterspeler mag je niet springen aan het om een bal over te spelen of tegen te houden (blok).

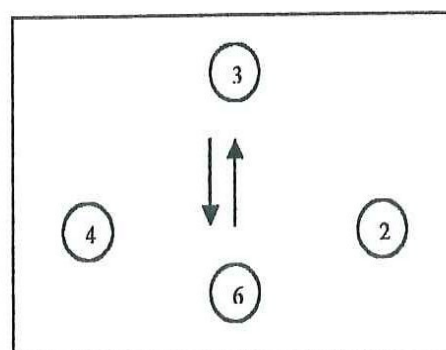
Als nummer 4 gaat aanvallen, zal nummer 6 nog korte dekking doen. Nummer 2 schuift naar achter en nummer 3 neemt de achterzone voor zijn rekening.

Let wel! Na de verdediging en tegenaanval, zal nummer 3 en nummer 6 van positie wisselen. Zo gaat de pasgever verdedigen in het achterveld en gaat nummer 3 gaat blokken.

Aanval:

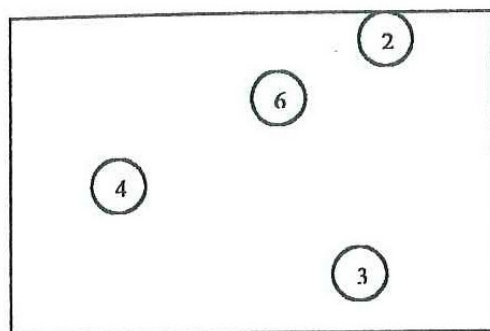

Na verdediging
en tegenaanval:

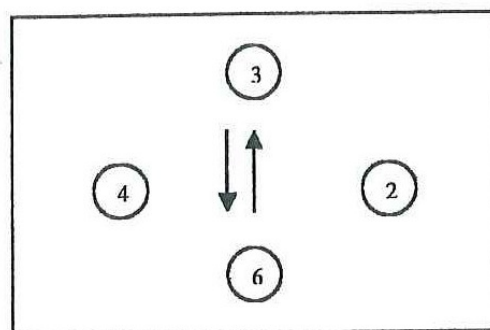

Het omgekeerde gebeurt als nummer 2 vanuit positie 2 gaat aanvallen.

Aanval:

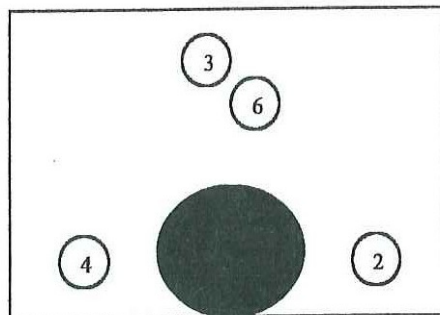

Na verdediging
en tegenaanval:

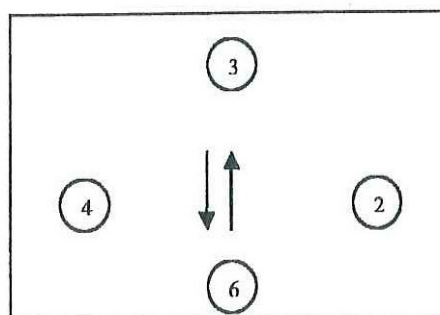

Wanneer nummer 3 gaat aanvallen (midden), wat een snelle aanval zal zijn, dan gaat nummer 6 (de pasgever) korte dekking doen voor een eventueel blok. Nummer 2 en 3 verdedigen diagonaal. Na de aanval blijft nummer 3 staan om te blokken en gaat nummer 6 (na de blokverdediging) in de achterzone staan om te verdedigen. De blauwe zone toont waar er een groot risicovlak is. Dit wil zeggen dat ballen die in de blauwe zone terechtkomen een probleem kunnen vormen. De verdedigers zullen dus goede afspraken moeten maken over wie welke ballen voor zijn rekening houdt. Een mogelijke oplossing is dat nummer 6 iets meer naar achter gaat bij zijn blokverdediging (dit zie je in het 3de kader) Zo is de blauwe zone reeds kleiner.

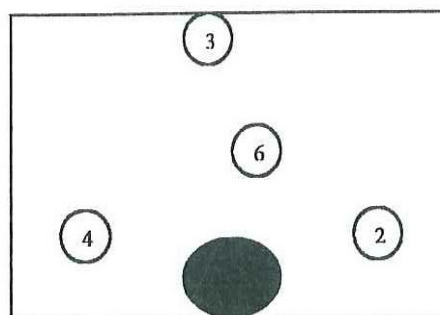
Aanval:

Na verdediging:
en tegenaanval

Mogelijke :
oplossing
blauwe zone
te verkleinen

Situatie 2: De tegenpartij valt aan.

Als er op positie 4 wordt aangevallen, schuift nummer 3 met zijn blok naar positie 2.

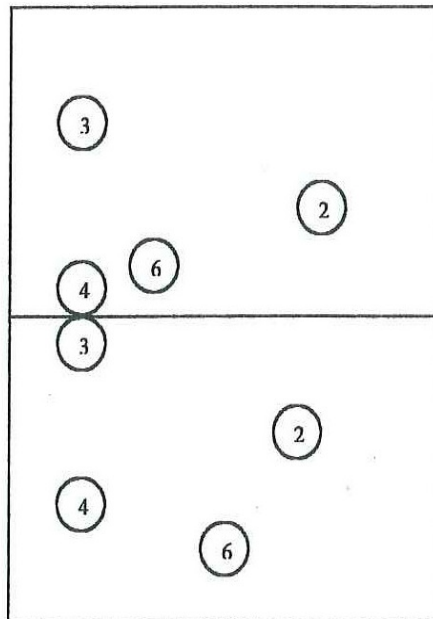
Nummer 2 schuift in naar het net toe voor de korte en de diagonaal geslagen ballen.

Nummer 6 schuift mee naar rechts, maar houdt de achterzone nog voor zijn rekening.

Nummer 4 schuift naar achter en staat in voor de 'tipballen' achter het blok in de straat en de zone hierachter.

Aanval :

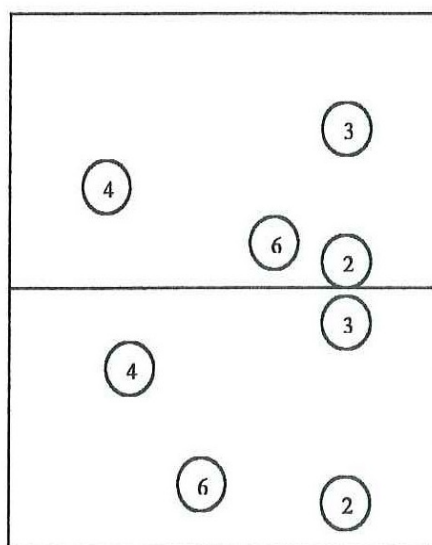
Verdediging:

Het omgekeerde gebeurt als nummer 2 vanuit positie 2 gaat aanvallen.

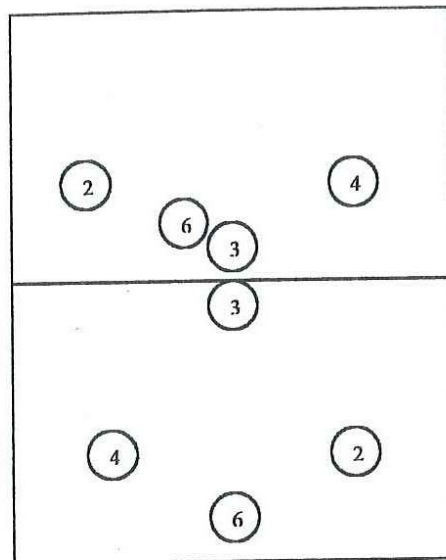
Aanval :

Verdediging:

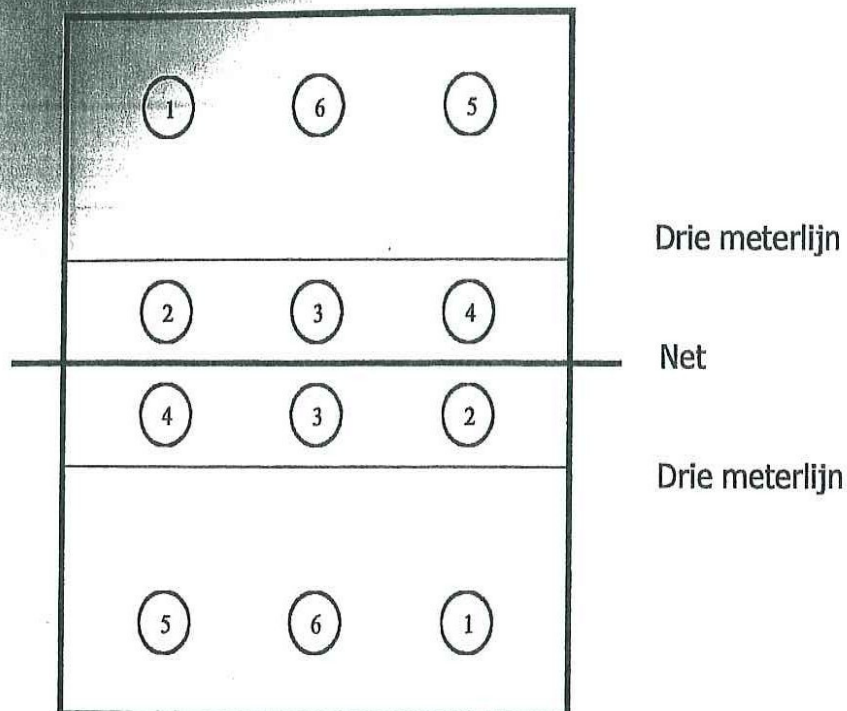

Als er vanuit positie 3 wordt aangevallen (snelle aanval), gaat nummer 3 blokken. Nummer 2 en nummer 4 verdedigen diagonaal vanuit de straat en nummer 6 stelt zich zo breed mogelijk op. Hij staat in voor het volledig achterveld. Er wordt als het ware een ruit gevormd.

Aanval :
Verdediging:

Hieronder kan je een kort overzicht terugvinden van de verschillende posities die je kan innemen op een volleybalveld. Elke positie heeft ook een nummer, dit wordt duidelijk aan de hand van de tekening waar de zes tegen zes situatie is voorgesteld.

De nummers één, zes en vijf zijn de achterspelers.

De nummers twee, drie en vier zijn de voorspelers.

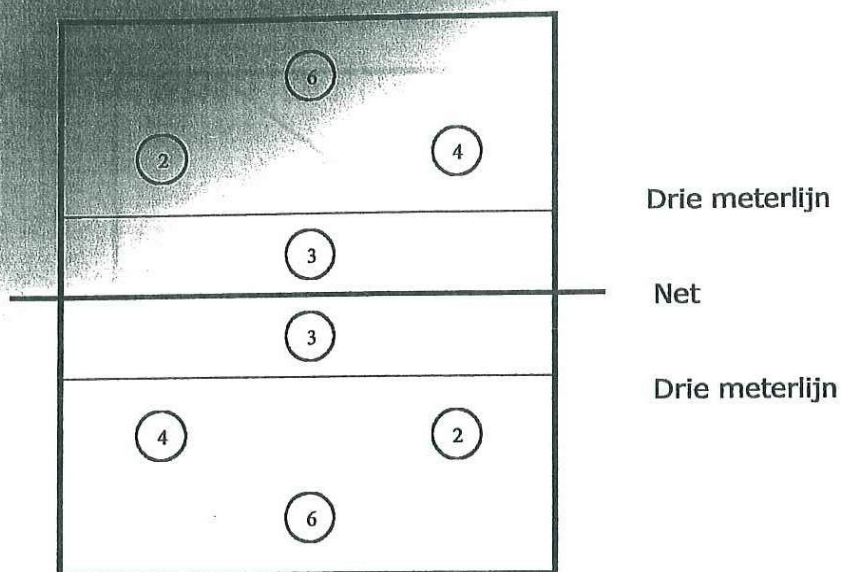
Dit wil zeggen dat :

De voorspelers mogen springen aan het net om de bal over te spelen (aanval, gesprongen toets, ...) of om de bal tegen te houden (blok).

Achterspelers mogen dit niet!

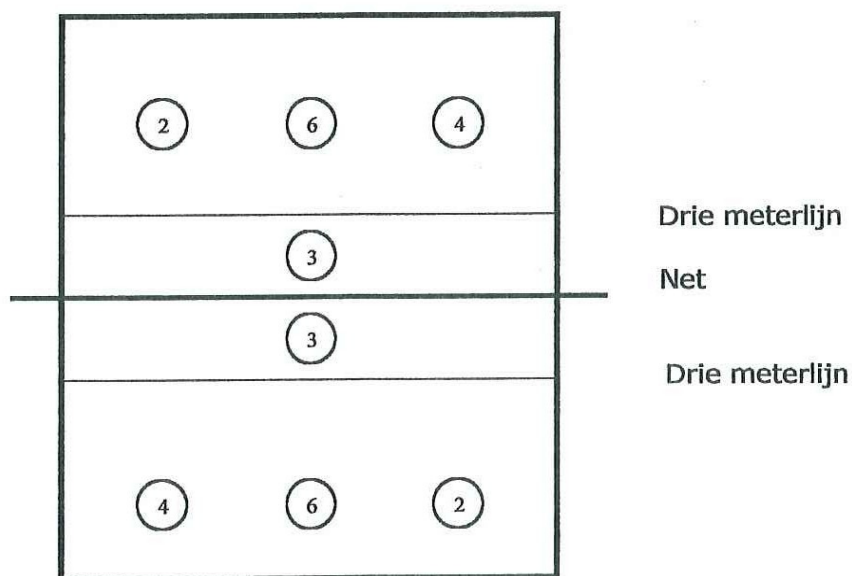
Achterspelers mogen wel aanvallen van achter de drie meterlijn.

Als we dit naar vier tegen vier omzetten in een ruitopstelling krijgen we volgende situatie:

Je kan zien vanwaar de nummers komen als we terug naar de zes tegen zes opstelling kijken.

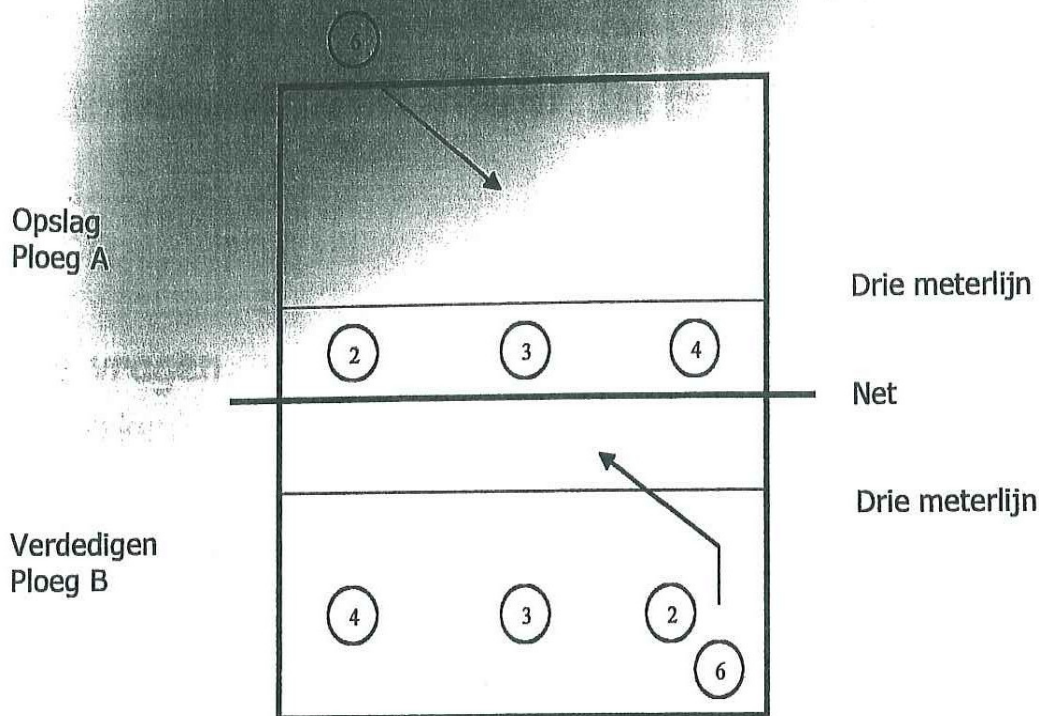
Bij een 3-1 opstelling zonder penetratie krijgen we volgende situatie:

Nummer drie is de pasgever, nummer twee en vier zijn de aanvallers.

Nummer zes is achterspeler en gaat hoofdzakelijk verdedigen. Hij kan wel een pas krijgen van achter de drie meterlijn om aan te vallen.

Bij een 3-1 opstelling met penetratie krijgen we volgende situatie:

Ploeg A:

Na de opslag gaat nummer zes in het achterveld komen om te verdedigen. Nummer twee en vier blijven aan het net om eventueel te blokken, anders gaan ze verdedigen diep in het veld.

Als de bal terug overkomt na de opslag en nummer zes (die achteraan stond) heeft de receptie niet genomen dan gaat deze snel wisselen met nummer drie van plaats.

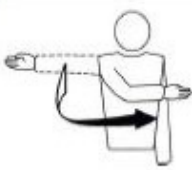
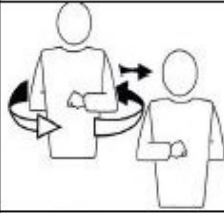
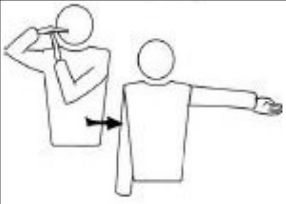
Nummer zes is dan pasgever en heeft drie aanspeelmogelijkheden.

Ploeg B:

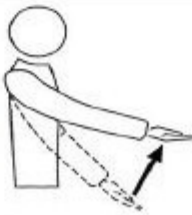
De drie voorspelers staan op een rij om de opslag op te vangen, de achterspeler, nummer zes, en dus ook pasgever houdt zich klaar achter nummer twee om naar het net te lopen en pas te geven. (Hij mag pas inlopen als de bal over het net is!)

Op deze manier heeft de pasgever drie aanspeelmogelijkheden.

Bijlage 5: Scheidsrechtstekens²⁸

 Richtlijnen en Instructies voor Arbitrage 2009-2013			
Officiële scheidsrechtstekens			
Betreft	Tekens te geven door: E = eerste scheidsrechter T = tweede scheidsrechter		
Toestemming voor de opslag Regel 12.3; 22.2.3.2; 22.2.3.3; 22.2.3.4	E Beweeg de hand om de richting van de opslag aan te duiden. Houdt de duim aangesloten aan de rest van de vingers. Beweeg de hand naar de andere schouder.	1	
Ploeg die de opslag krijgt Regel 12.3; 22.2.3.1; 22.2.3.2; 22.2.3.3	E T Met de gestrekte arm naar de ploeg wijzen die moet gaan opslaan. Houdt de arm horizontaal, ga niet de lucht in met je arm. Ook hier de duim aangesloten houden.	2	
Wisselen van speelheft Regel 18.2	E De armen voor en achter het lichaam heffen en rond het lichaam draaien. Een keer is genoeg, niet herhalen.	3	
Time-out Regel 15.2.1	E T De palm van de ene hand op de vingers van de verticaal gehouden andere hand leggen (T-vorm); daarna de ploeg aanwijzen die de time-out aangevraagd heeft. De rechterhand boven voor de ploeg aan je linkerzijde, de linkerhand boven voor de ploeg aan je rechterzijde.	4	

²⁸ NEDERLANDSE VOLLEYBALBOND, *Richtlijnen en instructies voor arbitrage 2009—2013*, internet, 2010-06-08, (<http://www.nevobo.nl/include/files//Spelregels/Spelregels%202009-2013/2009-2013Richtlijneneninstructies.pdf.pdf>).

Betreft	Tekens te geven door: E = eerste scheidsrechter T = tweede scheidsrechter		
Spelerwissel Regel 15.2.1; 15.5	E T Met de onderarmen een draaiende beweging om elkaar heen maken. De beweging (rotatie) is voorwaarts gericht.	5	
Bestrafing wegens wangedrag Regel 21.3.1; 21.6; 23.3.2.2	E Gele kaart tonen.	6	
Uit het veld sturen Regel 21.3.2; 21.6; 23.3.2.2	E Rode kaart tonen.	7	
Diskwalificatie Regel 21.3.3; 21.6; 23.3.2.2	E Gele en rode kaart tonen in één hand.	8	
Einde van de set of wedstrijd Regel 6.2; 6.3	E T De onderarmen met open handen voor de borst kruisen. Handpalmen naar het lichaam toe.	9	
De bal is bij de opslag niet opgegooid of losgelaten Regel 12.4.1	E De gestrekte arm, met de handpalm naar boven, heffen. Duim aangesloten houden, elleboog gestrekt.	10	

Betreft	Tekens te geven door: E = eerste scheidsrechter T = tweede scheidsrechter		
Te laat opslaan	E	11	
Regel 12.4.4			
Verboden blok of scherm	E T		
Regel 14.6; 12.5; 19.3.1.3; 23.3.2.3g; 24.3.2.4			
Opstellingsfout of doordraaifout	E T	12	
Regel 7.5 of 7.7; 27.2.1.4			
Bal "in"	E T	13	
Regel 8.3; 27.2.1.1			
		14	

Betreft	Tekens te geven door: E = eerste scheidsrechter T = tweede scheidsrechter		
Bal "uit" Regel 8.4; 24.3.2.5; 24.3.2.7	E T De onderarmen verticaal heffen, de handen open en met de handpalmen naar het lichaam gekeerd. Zorg dat je jezelf niet verbergt achter je handen en zorg dat je altijd je eigen handpalmen ziet, dus teken niet te hoog geven.	15	
Vastgehouden bal Regel 9.2.2; 9.3.3; 23.3.2.3b	E De onderarm, met de handpalm naar boven, langzaam omhoog brengen. Hierbij duim aangesloten en de elleboog gebogen houden.	16	
Tweemaal raken Regel 9.3.4; 23.3.2.3b	E Twee gespreide vingers omhoog steken.	17	
Viermaal spelen Regel 9.3.1; 23.3.2.3b	E Vier gespreide vingers omhoog steken.	18	
Net aangeraakt door een speler of de bal uit de opslag raakt het net en blijft niet in het spel Regel 11.4.4; 12.6.2.1	E T Met de hand de zijde van het net aanwijzen waar de fout gemaakt is. Ook bij de opslag die niet het net passeert, volgt de tweede scheidsrechter de	19	

Betreft	Tekens te geven door: E = eerste scheidsrechter T = tweede scheidsrechter	
	eerste bij het aanwijzen van het net. Aanwijzen van het net is voldoende. Je hoeft er niet naar toe te lopen om het net aan te raken. Raak zeker de spandraad niet aan!	
Over het net reiken Regel 11.4.1; 23.3.2.c	E Een hand, met de handpalm naar beneden, boven het net brengen.	20
Foutieve aanval - door achterspeler, Libero of op de opslag van de tegenpartij (Regel 13.3.3;13.3.4;13.3.5; 23.3.2.d,e; 24.3.2.4) - bovenhandse set up gegeven door de Libero vanuit de voorzone of het verlengde ervan (Regel 13.3.6)	E Met de onderarm, de hand open, een beweging van boven naar beneden maken.	21
- Veld van de tegenpartij raken - De bal gaat onder het net door Regel 8.4.5;11.2.1;11.2.2;11.2.2.2; 12.4.3; 23.3.2.3a,f; 24.3.2.1; 24.3.2.2	E T De middenlijn aanwijzen. Het aanwijzen van een lijn gebeurt met een wijsvinger en niet met de volle hand. Ga zeker niet de lijn in zijn totaliteit aangeven (Point don't Paint). Dit teken wordt ook gegeven als een speler bij de opslag een voetfout maakt. In dat geval	22

Betreft	Tekens te geven door: E = eerste scheidsrechter T = tweede scheidsrechter	
	wordt de achterlijn aangewezen.	
Dubbelfout: opslag opnieuw uitvoeren Regel 6.1.2.2 – 17.2	E T De beide duimen verticaal omhoog steken.	23
Bal is aangeraakt	E T Met de handpalm van de ene hand horizontaal over de vingers van de verticaal gehouden andere hand strijken. Ook hier de juiste hand boven houden. De kant van de ploeg waar de touché gemaakt wordt blijft verticaal.	24
Spelophouden 15.11.3; 23.3.2.2 • Waarschuwing (Regel 16.2.2) • Bestrafing (Regel 16.2.3)	E Met de open hand (palm gericht naar de scheidsrechter) de pols aanraken (waarschuwing) of met de gele kaart (bestrafing) naar de pols wijzen. De intentie is dat op de pols je horloge zit. Hierdoor geef je aan dat het een tijdsraf is.	25 waarschuwing bestrafing

Officiële lijnrechttekens

Betreft	Tekens te geven door: L = Lijnrechter		
Bal "in" Regel 8.3; 27.2.11	L Met de vlag naar beneden wijzen. Probeer dit snel en met gestrekte arm te doen. Ook hier niet wijzen naar de plaats van de in-/uitbal, maar altijd hetzelfde teken proberen te geven.	1	
Bal "uit" Regel 8.4.1; 27.2.11	L Met de vlag recht omhoog wijzen. Naar het plafond met gestrekte arm, niet achter je gericht houden.	2	
Bal is aangeraakt Regel 27.2.1.2	L De vlag omhoog steken en de bovenkant van de vlag met de handpalm van de vrije hand aanraken. Zorg dat je de top van de vlag onder ooghoogte houdt, je moet altijd oogcontact kunnen houden met de eerste scheidsrechter.	3	
- Bal gaat buiten de passeerruimte over het net - Voetfout serveerder Regel 8.4.2; 8.4.3; 8.4.4; 12.4.3; 27.2.1.4; 27.2.1.6; 27.2.1.7	L Met de vlag boven het hoofd zwaaien en met de vinger de antenne of de achterlijn aanwijzen. Voetfout van de serveerder alleen wanneer er met vier lijnrechters gewerkt wordt.	4	
Geen beslissing mogelijk	L Beide armen heffen en voor het lichaam kruisen.	5	

Bijlage 6: Afspraken rond tekeningen Dartfish

Om een duidelijke structuur te bekomen in onze mediaboeken, hebben we voor volgende afspraken gekozen.

Afstand

→ Witte pijltjes

Hier ligt het accent

→ Witte cirkel

Benen

→ Blauw

Armen

→ Groen

Voorspeler

→ Groene cirkel

Kijken

→ Geel

Achterspeler

→ Rood kruis

De opstelling die gevormd wordt door de verschillende spelers

→ Paars

Bijlage 7: Downloaden Dartviewer

Mediaboeken kan je bekijken met het programma Dartviewer. Dit programma kan je gratis downloaden op www.dartfish.com.

Stappenplan

1. Ga naar: www.dartfish.com
 - Kies je land: 'Europa: Belgium/Luxemburg' indien ze hierachter vragen.
 - Op de volgende pagina kan je de taal aanpassen. In het voorbeeld hebben wij gekozen voor: 'English'.

Register
Visit Forum
Contact us

Select your country

English ▼

2. Klik op: 'Free Download'. Je vindt dit rechts op de pagina.

- Products
 - Software ▶
 - Dartfish.tv ▶
 - Video Library ▶
 - Where to Buy ▶
- Support ▶
- Training / Online Demos ▶
- ~~Media Gallery~~ ▶
- Free Download** ▶
- About Us ▶

3. Onder 'Dartfish free software, klik je op 'Proceed to download'.

Dartfish free software

DartViewer allows you to visualize the multimedia presentations created with Dartfish software.

proceed to download ▶

4. Klik op de grijze knop: 'Download Dartviewer'.

Dartfish free software

Dartfish DartViewer

DartViewer is a **player** that allows you to visualize the mediabooks (multimedia presentations) created with the Dartfish software.

It reads files with .dpa extension which can be found:

- > In an email.
- > On your hard disk.
- > In your Dartfish software.

Size: 1.4 MB Version: 2.2.0

Download DartViewer

DartViewer system requirements:

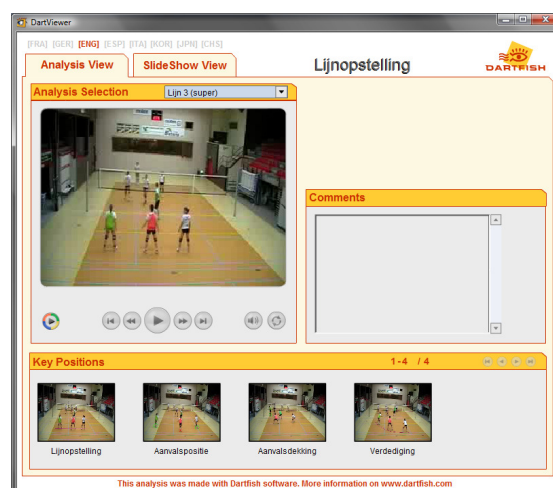
- > A laptop or PC
- > Microsoft **Windows 2000, XP or Vista**

5. Sla het bestand op.

6. Volg de installatie-instructies.

7. Nu kan je de mediaboeken openen op je computer. Dit doe je door te dubbelklikken op het bestand. Daarna krijg je volgend scherm. Je kunt nu het filmpje bekijken, de aandachtspunten lezen of de foto's afprinten.

Bijlage 8: Cd-rom

In dit eindwerk bespreken wij de vorming en het gebruik van onze cd-rom. De belangrijkste bijlage is natuurlijk de cd-rom zelf. Deze kan u raadplegen in de bibliotheek van de KHLeuven. De videobestanden mogen gebruikt worden voor verschillende doelstellingen mits vermelding van de auteurs.

Gegevens:

TITEL: Volleybal: The movie

ONDERTITEL: Beeldmateriaal verwerken in Dartfish ter ondersteuning van de lessen volleybal.

AUTEURS: Charlotte Leys en Hanne Stroobants

ACADEMIEJAAR : 2009 - 2010